
RECENZIE

SORBY, K. R.: *SUEZ 1956. SÚMRAK TRADIČNÉHO KOLONIALIZMU NA BLÍZKOM VÝCHODE*. Bratislava : Veda 2003. 347 s.

Štúdium všeobecných dejín a zvlášť novovekých arabských dejín nepatrí v slovenskej historiografii k tým oblastiam výskumu, ktorým by sa venovala systematická pozornosť. Pritom vývoj vo svete potvrdzuje oprávnenosť a nutnosť takéhoto výskumu aj v slovenských podmienkach. V tomto kontexte má práca doc. Karola Sorbyho širší význam, pretože ide nielen o rozsiahlu a serióznu vedeckú prácu, ale aj o publikáciu s aktuálnym spoločenským nábojom.

Prístup autora ku koncipovaniu práce vychádza zo špecifčnosti vnútorného vývoja v arabských krajinách a zvlášť Egypta od konca druhej svetovej vojny. Proces zavŕšenia zápasu o národnú emancipáciu, kombinovaný súčasne s vnútornou spoločenskou transformáciou, utvárajú kulisu vnútropolitických podmienok vývoja krajín Blízkeho východu a spôsobu, akým chceli a dosiahli plnú nezávislosť a štátnu suverenitu. V tomto kontexte sa pociťuje ako dôležité akcentovanie medzinárodného rozmeru celej otázky v zmysle podstatného faktu; mocenské rozvrstvenie síl po druhej svetovej vojne sa zásadne zmenilo, čo malo podstatný vplyv na celý dekolonizačný vývoj a ambície krajín bojujúcich za likvidáciu kolonializmu. Tento zápas, oprávnený a prirodzený, skomplikovali Arabom dve závažné skutočnosti. Po prvé, strategické ohľady tak geografického, ako aj hospodárskeho charakteru. Arabské krajiny ležia na rozhraní troch kontinentov, Európy, Ázie a Afriky a vedie nimi významná námorná spojnica – Suezský prieplav; okrem toho sa tam nachádzajú skoro dve tretiny doteraz známych nálezísk ropy. Po druhé, vytvorenie židovského štátu, Izraela, na území arabskej Palestíny, čo vyvolalo vo všetkých Araboch pocit krivdy voči Západu, ktorý vznik tohto štátu presadil.

Autor v širokom zábere charakterizuje prvú povojnovú dekádu na Blízkom východe s jasnou charakteristikou siločiar medzinárodnej politiky, ktoré pretínali tento región a na pozadí ktorých sa odvíjali kľúčové udalosti vnútornej politiky. Egyptská regionálna politika v počiatočných rokoch nového režimu je zaradená do kontextu úspešnej snahy Káhiry ukončiť britskú vojenskú okupáciu údolia Nílu a zároveň v kontexte neúspešnej snahy získať americkú hospodársku a vojenskú pomoc. Podpisom britsko-egyptskej zmluvy o evakuácii britských vojsk z Egypta sa odvíja úsilie Veľkej Británie udržať sa v regióne pomocou Bagdadskeho paktu a boj Egypta o prekazenie týchto plánov a presadenie vlastnej hegemonie v arabskom priestore. Uzatvára ju významná udalosť, akou bolo prelomenie monopolu Západu na dodávky zbraní s tým, že Egypt uzavrel dohodu so ZSSR bez politických podmienok a ktorá sa realizovala prostredníctvom Československa. Autor konštatuje a dokladá, že na jeseň roku 1955 Egypt prešiel na realizáciu politiky, ktorá bola založená na arabskom nacionalizme a identifikovala sa s neutralitou a anti-imperialistickou politikou. Vedeckým prínosom je ďalej analýza kľúčových momentov krízy; ide o samotný akt znárodnenia Spoločnosti Suezského prieplavu a reakciu Veľkej Británie a Francúzska naň. Konflikt spôsobil radikálnu zmenu v svetových mocenských štruktúrach, pretože úlohu dvoch tradičných mocností ako aj ich dedičstvo na Blízkom východe prevzali USA. Hráči druhej kategórie v budúcnosti už nemali ohrozovať záujmy veľkých hráčov. Definitívne aj v tejto oblasti nastala nová etapa v medzinárodnej politike; etapa superveľmocí, ktoré nahradili európske koloniálne mocnosti ako dominujúce faktory v globálnom systéme. Tým sa aj z formálnej stránky završuje už prebiehajúci proces, v ktorom Európa prestala hrať dominantnú úlohu vo vývoji vo svete.

Vojenská história

Voľbu témy determinuje aktuálnosť, ale aj závažnosť problematiky, pričom treba zdôrazniť že napriek bohatej žatve prác, ktoré na túto tému vznikli, ide o problematiku živú. Autor logickým sklbením odlišných uhlov pohľadu, t. j. vďaka využívaniu prameňov tak západnej a východnej proveniencie na jednej strane, ako aj arabských a izraelských na strane druhej, dospel k vyváženej nestrannej analýze skúmaných udalostí. Netreba ani pripomínať, že je to prvá práca v slovenskej a českej historiografii, ktorá takto vyčerpávajúco odpovedá na väčšinu relevantných otázok týkajúcich sa tejto rozsiahlej medzinárodnej krízy. Treba však dodať, že K. Sorby mal do určitej miery zohľadniť politiku Československa na Blízkom východe a rozhodne využiť archívy Ministerstva zahraničných vecí ČSR, aj keď, samozrejme, ide vo viacerých smeroch len o pramene sekundárnej hodnoty.

Autor použil pri výskume vnútropolitického vývoja analytickú metódu, ktorú úspešne kombinuje s metódou komparatívnou a výklad deja prebieha v chronologickej postupnosti. Bohatá heuristická základňa sa opiera jednak o dokumenty a jednak o rad relevantných prác rozličnej proveniencie. Na základe dôkladného štúdia tejto pramennej základne autor podáva plastický obraz vývoja udalostí a podrobnú vecnú analýzu problémov. Veľmi užitočná je stručná anotácia vybraných prác týkajúcich sa skúmanej problematiky.

Napriek nedostupnosti arabských archívov, existuje dostatok materiálu, ktorý ponúka nové pohľady na Suezskú krízu. Americké archívne zdroje sú, žiaľ, reprezentované iba publikovanými zbierkami dokumentov (FRUS), hoci napr. US National Archives alebo Canadian National Archives určite obsahujú dostatok materiálu, je však otázne, či by zásadne zmenili pohľad na suezskú epizódu. Na rozdiel od memoárov, písaných dlho po opisovaných udalostiach, diplomatické archívy odrážajú súčasné pozorovania a očakávania. Sú čerstvé, nedotknuté filtrom doby a oveľa menej ako memoáre, sa snažia ospravedlniť činy svojich autorov. Napísané s úmyslom pomôcť tvorcom politiky doma, pochopiť egyptské podmienky a činy, a tým formulovať účinné odpovede, diplomatické správy, sa sústreďujú na presnosť v opise podmienok, udalostí a rozhovorov. Je jasné, že závery zahraničných pozorovateľov boli často chybné, niekedy celkom zavádzajúce, ale mnohokrát boli správne. Autor vďaka svojej jazykovej pripravenosti všestranne využil existujúce publikované vedecké pramene a bohatú literatúru v takom rozsahu, aká nie je bežná pri spracovaní obdobných prác. To mu umožnilo pristúpiť k práci s určitým nadhľadom, rešpektovať rôzne uhly pohľadu na celú problematiku, pretože ide aj o otázky, na ktoré dodnes historici nedokázali dať jednoznačnú odpoveď.

Rozsiahla publikácia K. Sorbyho je spracovaná na základe využitia prístupných archívnych a publikovaných dokumentov a s využitím bohatej vedeckej literatúry. Predstavuje ucelený celok sledujúci a hodnotiaci kľúčové momenty vývoja, pričom sa snaží o všeobecné posúdenie tohto naoko lokálneho konfliktu pre medzinárodné vzťahy a mocenské pozície veľmocí vôbec. Ide o vedecky originálnu a pôvodnú prácu aj napriek tomu, že na problematiku nastolených problémov existuje značný počet vedeckých prác. Jej prínos ďalej spočíva v reflektovaní a rešpektovaní rôznych uhlov pohľadu na danú problematiku a v schopnosti nadhľadu a zovšeobecnenia pri hodnotení danej problematiky. Práca získala aj Prémium za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2003 v kategórii spoločenských vied.

Valerián Bystrický

ANOTÁCIE GLOSÝ

BYSTRICKÝ, V. – ROGUĽOVÁ, J.: *STOROČIE PROPAGANDY*. Bratislava : AE Press, 2005, 234 s.

Propaganda je fenomén, ktorý sa do popredia pozornosti dostal v období prvej svetovej vojny, keď sa stala jednou z dôležitých príčin víťazstva Dohodových mocností, pričom ju vo veľkej miere využívali obe bojujúce strany. Veľmi dobre si jej účinky a aj široké pole pôsobnosti uvedomovali všetci zainteresovaní politici, a napokon propaganda našla svoje široké uplatnenie aj v povojnovom svete, pričom ju využívali hlavne totalitné režimy. Nezaostávali za nimi ale ani demokratické štáty, ba mohli by sme povedať, že aj dnes je propaganda vo forme mediálnej kampane jednou zo zbraní každého vládneho establishmentu, aj keď vďaka svojej negatívnej konotácii sa toto slovo pred verejnosťou nepoužíva. Jej pole pôsobnosti je nesmierne rozsiahle, neustále sa rozširovalo ruka v ruke s technickým pokrokom, ktorý dával propagande do rúk nové a nové zbrane. Od plagátov a letákov sa prešlo k rozhlasovému vysielaniu, poslúžilo aj filmové umenie, to všetko s cieľom splniť poslanie propagandy, čiže manipuláciu s postojmi, názormi alebo konaním ľudí. Netreba pritom strácať zo zreteľa úspech, ktorý sa propagande podaril dosiahnuť. A čím väčšie úspechy propaganda dosahovala, tým rástla jej intenzita.

Kolektív slovenských historikov, medzi ktorými nájdeme tak známych autorov s dlhoročnou publikačnou činnosťou, ako aj nastupujúcu generáciu, sa vo svojej monografickej práci zamerlal na pôsobenie propagandy na území Slovenska v 20. storočí. Spracovanie takejto komplexnej témy je úloha neľahká vzhľadom na jej rozmanitosť – tak časovú, ako aj tematickú – keďže propaganda slúžila rozdielnym režimom a používala rozličné metódy. Autori sa nezamerali iba na najznámejší spôsob praktizovania propagandy – teda na noviny, rozhlas a tele-

víziu – ale v diele nájdeme aj viacero kapitol venovaných iným, menej známym formám – či už je to pôsobenie cudzích agentov za účelom diskreditácie politických činiteľov alebo hlavne v komunistickom režime využívaná populárna hudba, film či divadlo.

V 20. storočí sa odohralo na Slovensku množstvo udalostí a premien, počas ktorých našla propaganda svoje plné uplatnenie. Vrcholnú intenzitu nadobudla v období vojenských konfliktov a po nastolení komunistickej diktatúry roku 1948, keď ľudia museli byť konfrontovaní s prúdom zmanipulovaných informácií. Propaganda sa stala frontom, na ktorom totalitné režimy viedli neustály boj tak medzi sebou, ako aj o získanie ľudí pre svoju podporu. V knihe nájdeme rovnovážne zastúpenie jednotlivých období, svoje miesto si tu nájdú tak predvolebné boje počas I. Československej republiky, ako aj maďarská iredentistická propaganda medzivojnového obdobia usilujúca o obnovenie Uhorska. Svoju úlohu – a nie zanedbateľnú – zohrala propaganda aj pri riešení židovskej otázky v období Slovenského štátu, čomu je tiež venovaná jedna kapitola. V tom čase to boli tiež vojny s Poľskom a so Sovietskym zväzom, ktorých obhajovanie, ako boja za navrátenie slovenských území, resp. boja proti boľševizmu a za záchranu kresťanstva, sa stalo na dlhé obdobie leitmotívom činnosti slovenskej propagandy. Kapitoly zaoberajúce sa touto problematikou patria spolu s kapitolou venovanou vzájomnému boju fašizmu (resp. nacizmu) s boľševizmom medzi najprepracovanejšie state knihy. Viacero kapitol knihy je venovaných formám komunistickej propagandy, ktorá pôsobila na občanov vyše 40 rokov a vytvárala v nich ilúziu o blahobyte.

Kniha je rozdelená do kapitol, ktorých je 23, pričom každá tvorí obsahovo samostatnú a kompaktnú jednotku a na konci je vybavená poznámkovým aparátom. Dielo zároveň obsahuje množstvo hodnotných dobových fotografií, ilu-

strácií a plagátov názorne zobrazujúcich praktiky používania propagandy. Celkove kniha približuje čitateľovi pútavým a zároveň erudovaným spôsobom problematiku propagandy na Slovensku, ktorá nebola doteraz precízne prebádaná a nemala by chýbať v knižnici žiadneho historika zaoberajúceho sa slovenskými dejinami 20. storočia.

P. Jašek

ARAD, J.: *BELZEC, SOBIBOR, TREBLINKA. VYHLAZOVACÍ TÁBORY AKCIE REINHARD*. Praha, BB art, 2006, 455 s.

České vydavateľstvá v uplynulých dvoch rokoch vydali dve knihy s tematikou holokaustu – R. Rhodes: *Páni nad smrťou*, L. Rees: *Osveťtim*. Túto tematiku dopĺňa kniha Jicchaka Arada – *Belzec, Sobibor, Treblinka*. Arad, izraelský historik, vedúci pracovník Jed Vašem, ktorého rodičia zahynuli v Treblinke, podáva pôsobivý záznam menej známych stránok holokaustu.

Knihu autor rozdelil do troch častí, ktoré sa členia na 46 kapitol s predhovorom, úvodom a epilógom. V dodatkoch je zoznam transportov a osudy páchatel'ov *Akcie Reinhard* (ďalej AR). Kniha obsahuje aj mapky táborov v Belzeci, Sobibore a Treblinke. Primárnymi prameňmi boli svedectvá preživších Židov, nemecké dokumenty, poľské odbojové zdroje, svedectvá Nemcov a Poliakov a nemecké súdne protokoly zo sobiborského procesu a z treblinských procesov s páchatel'mi.

Hlavným zdrojom sú spomienky Židov, ktorí prežili vyhladzovacie tábory a poľský antisemitizmus počas vojny i po vojne. Autor dosiahol maximálnu výpovednú hodnotu a neobyčajnú pôsobivosť knihy tým, že svoj autorský text, písaný úsporným a striedmym štýlom, strieda so stručnými svedectvami obetí, páchatel'ov i nezúčastnených svedkov. V autorском texte sa nenachádzajú prostriedky na vyvolanie emócií, ale skôr striedmosť, korektnosť a jednoduchosť v kontraste s opísanými hrôzami vytvorili maximálne pôsobivé svedectvo.

V prvej časti (*Vyhladzovací mašinérie*) autor v 23 kapitolách stručne podáva priebeh holo-

kaustu od prepadnutia ZSSR, činnosť Einsatzgruppen, ktoré v tyle postupujúcich nemeckých vojsk vyvraždili asi jeden milión ľudí. Na konferencii vo Wansee v januári 1942 Dr. J. Bühler, štátny tajomník Generálneho gouvernementu (ďalej GG), navrhol, aby sa „konečné riešenie“ židovského problému aplikovalo najskôr na Židoch z GG, kde podľa nemeckých údajov žilo 2 284 000 Židov. Likvidačná akcia dostala neskôr názov *Akcia Reinhard* na počesť Reinharda Heydricha. Vedením AR bol poverený Odilo Globucnik, ktorý vybral miesta vo východnej časti GG na vybudovanie troch vyhladzovacích táborov, lebo spĺňali požiadavky na krytie s presunom Židov na východ, mali železničnú sieť a boli uprostred hustého židovského osídlenia. Autor zdôrazňuje, že úplnú väčšinu vedúcich príslušníkov SS v AR tvorili SS-mani so skúsenosťami s eutanáziou duševne chorých Nemcov, a fakt, že zo šiestich veliteľov táborov boli traja Rakúšania.

Podrobne vysvetľuje výstavbu, skúšobné popravky, prvé obdobie činnosti, rekonštrukciu a rozširovanie plynových komôr, zdokonaľovanie vyhladzovacích postupov najskôr v Belzeci, potom Sobibore a Treblinke. Veliteľ tábora v Belzeci Ch. Wirth, neskôr inšpektor všetkých táborov AR, vypracoval metódy zaobchádzania s deportovanými Židmi: obeť nesmú pochopiť, že idú na smrť; všetko vykonávať v najväčšej rýchlosti; všetku fyzickú prácu spojenú s procesom vraždenia mali vykonávať sami Židia. V každom tábore bolo 20 – 35 príslušníkov SS a rota Ukrajincov o sile 90 – 130 mužov. Ukrajinci, väčšinou zajatí sovietski vojaci, ktorí prešli výcvikom v tábore Trawniki, tvoria anonymnú skupinu (okrem známeho Ivana Demjaňuka a jeho zástupcu Nikolaja) spojenú rôznymi motívmi v službách nacistov, v ktorých prevládal živelný a primitívny antisemitizmus.

Každý tábor bol dokonalejšou verziou s aplikovanými skúsenosťami z vyvražďovania v poradí: Belzec – Sobibor – Treblinka. Najvýkonnejší z veliteľov bol F. Stangl, pôvodne veliteľ Sobiboru, ktorý nahradil horlivého, ale organizačne neschopného Dr. Eberta vo funkcii veliteľa Treblinky.

V každom tábore bolo 800 – 1 000 „pracovních“ Židov. Autor podrobne opisuje ich pra-

covné zaradenie (nádražné a transportné komando, goldjuden – triedili peniaze a cennosti, holiči, čističi „šlauchu“ a pohonných hmôt, nosiči mŕtvych tiel, triediči šatstva...) a zmeny v zaobchádzaní s nimi od bezuzdného vraždenia po dlhodobejšie využívanie ich pracovných schopností.

V druhej fáze činnosti sa zvýšil počet plynových komôr v každom tábore, aby stačili na likvidáciu Židov, nielen z GG, ale aj z obvodu Bialystok. Vyprázdnené getá zaplnili Židia z iných oblastí ríše. Arad opisuje vyvražďovanie Židov z okupovaných európskych území od Holandska až po Grécko. Z asi 58 000 deportovaných slovenských Židov bolo v Sobibore zavraždených 24 000, v Belzeci 500 a v Treblinku asi 7 000.

V kapitole 20 podáva vyvražďovanie Rómov. Pretože žiadny Róm neprežil Treblinku, svedectvá sú iba sprostredkované. V 13. kapitole opisuje tzv. Gersteinovu misiu, ktorá mala za úlohu zistiť možnosti používania cyklónu B v plynových komorách. O svojej misii v Belzeci a Treblinku K. Gerstein podal rozsiahlu správu ako americký väzeň v roku 1945. Po Himmlerovej inšpekčnej návšteve vo februári 1943 sa pripravovala likvidácia táborov a zahľadene stôp zločinu pod kódovým menom *Sonderaktion 1005*. Kapacita Osvienčimu – Birkenau mala stačiť na vyhladenie ostatných Židov. Súčasťou plánu bolo aj vykopávanie mŕtvych a spaľovanie na roštoch zo železničných koľají. Po odstránení všetkých tiel bol na mieste táborov vysadený les a pre lepšie krytie a ochranu pred Poliakmi, ktorí hľadali židovské cennosti, vystavaná roľnícka usadlosť s bývalým ukrajinským strážcom z Treblinky.

V druhej časti (*Život ve stínu smrti*) autor podáva portréty páchatel'ov, najmä pri F. Stanglovi, na základe jeho rozhovoru s G. Serenyovou, po jeho odhalení v Brazílii, sa pokúsil o psychologizujúci obraz premeny priemerného človeka, vzorného otca, na dokonalý nástroj vyvražďovacej mašinerie. V spomienkach bývalých väzňov definuje hlavných aktérov vyhladzovania – Wirth, Hering, Reichleitner, Wagner, Bolender, Groth, Mattheus,... Autor uvádza aj svedectvá v prospech tých, ktorí sa správali ľudsky.

V tretej časti (*Útek a odpor*) autor narúša zažívaný obraz pasívnych Židov idúcich bez odporu na smrť. Stovky sa pokúsili o útek z deportačných vlakov, došlo k spontánnym činom odporu – zabitie SS-mana Bialasa, vzbura mladých Židov z Grodna, vzbura v Belzeci v júni 1942. V kapitolách 33 – 41 opisuje formovanie hnutia odporu v Treblinku a Sobibore, prípravu a priebeh povstání v týchto táboroch, útek z tábora, prenasledovanie. Z Treblinky ušlo po povstání v auguste 1943 asi 400 väzňov, koniec vojny prežilo len 70. Zo Sobiboru po povstání v októbri 1943 asi 300 väzňov ušlo, prežilo 50 – 70.

Osobitne trpkou pre autora i slovenského čitateľa je fakt, že miestne poľské obyvateľstvo, až na výnimky, nepomáhalo Židom, ktorí utekali pred deportáciou, z vlakov a táborov alebo po povstaniach v Treblinku a Sobibore. Autor nehodnotí, konštatuje, že príčinou bol antisemitizmus, chamtivosť, ale i strach z nemeckých represálií. Pravicová Armia Krajowa, hlavná odbojová organizácia, vraždila Židov rovnako ako Nemci. Ústretovejšia bola ľavicová Armia Krajowa.

Belzec prežili iba dvaja väzni (R. Reder a Ch. Hirszman – po vojne zavraždený Poliakmi). Sobibor a Treblinku prežilo asi 120 – 130 ľudí. Záverečnou akciou AR bol masaker posledných Židov (asi 42 000) v akcii nazvanej *Erntefest (Dožinky)* v novembri 1943.

V epilógu autor zhŕňa výsledky AR – 1,7 milióna zavraždených Židov s minimálnymi technickými prostriedkami a ľudskými zdrojmi. Konštatuje, že spojenci napriek správam poľského odboja neurobili pre Židov nič. Svedectvo R. Auerbachovej z novembra 1945 o hanebných scénach na miestach bývalých táborov, keď svorky obyvateľov z okolia prekopávali územie táborov a často aj s použitím výbušnín hľadali medzi zvyškami kostí obetí zlaté zuby a cennosti, varuje.

Kniha J. Arada je úplná vo faktoch, presvedčivá a pôsobivá svojím apelatívnym vyznením, jedinečná spôsobom spracovania a, žiaľ, je stále aktuálna. S poľutovaním musíme konštatovať, že slovenské vydavateľstvá premrhali ďalšiu možnosť predložiť čitateľom základné dielo o holokauste.

Š. Dragúň

MASER, W.: GÖRING. HITLERŮV PALADÝN S JANUSOVSKOU TVÁŘÍ. POLITICKÁ BIOGRAFIE. Praha : ARGO, 2004, 346 s.

Biografické diela spracúvajúce problematiku života historickej osobnosti patria medzi čitateľskou verejnosťou, bezpochyby, medzi tie zaujímavejšie práce z odboru dejín a v hojnej miere sa starajú o popularizáciu histórie medzi ľuďmi. Tieto práce majú často rozdielnu úroveň, niektoré životopisy sú skôr beletristickým čítaním ako odbornou historickou literatúrou. Knihu nemeckého profesora Wenera Masera, odborníka na moderné dejiny so špecializáciou na dejiny nacistického Nemecka, o Hermannovi Göringovi možno jednoznačne zaradiť medzi odbornú literatúru. Autor má v tomto smere za sebou rozsiahlu publikačnú činnosť, ktorej väčšina však zatiaľ na Slovensku nevyšla v knižnej podobe.

Sám Göring bol postavou, ktorá priťahovala veľkú pozornosť tak súčasníkov počas jeho života, ako aj historikov a publicistov po jeho smrti. Je známy hlavne ako veliteľ nemeckej Luftwaffe počas druhej svetovej vojny, a širokej publicity sa dočkal aj jeho povestný zhýralý osobný život pretkaný drogovou závislosťou. Bolo by však veľkou chybou sledovať život jedného z popredných činiteľov nacistického Nemecka len cez túto prizmu, lebo diapazón Göringovej činnosti bol neobyčajne rozsiahly (len vymenovanie všetkých Göringových oficiálnych funkcií zabralo autorovi pol strany). A je veľkým prínosom tejto knihy, že nás zoznamuje so všetkými aktivitami, ktoré Göring v Nemecku vykonával – či už za Tretej ríše, alebo počas cisárstva či Weimarskej republiky a v neposlednom rade aj po druhej svetovej vojne pri Norimberskom tribunáli. Je len pochopiteľné, že v diele nemôžu byť všetky obdobia porovnané rovnako zastúpené, v tomto záleží výlučne na autorovi, čomu sa bude venovať najviac. Tu treba pripomenúť podtitul práce, zdôrazňujúci, že sa jedná o politickú biografiu, preto je tu len malý dôraz kladený na iné stránky Göringovho života, aj keď tie sa javia ako známejšie.

Autor svoje dielo rozdelil na štyri state, do ktorých je zakomponovaných 17 kapitol, samozrejme, chronologicky na seba nadväzujúcich.

V úvodných kapitolách zahrnutých do I. state sa dozvedáme o Göringovom rodinnom pôvode, jeho mladosti a o jeho nasadení na leteckom fronte počas I. svetovej vojny, kde si získal veľkú slávu ako úspešný stíhací pilot. Z tejto slávy potom vytkol maximálny politický kapitál, ktorý poslužil nielen jemu osobne, ale aj celému nacistickému hnutiu.

Ťažisko knihy je zamerané na obdobie medzi dvoma svetovými vojnami, keď sa Göringov politický talent naplno prejavil. Pripojil sa k nacistom už v začiatkoch ich hnutia, kedy predstavoval pre Hitlera vítaného spojencu vďaka svojej prestíži, ako aj nie zanedbateľným kontaktom na predstaviteľov nemeckého priemyslu a šľachtické kruhy. Z Göringa sa stal prostredník, ktorý pomohol Hitlerovi dostať sa na vrchol moci. Autor často poukazuje na jeho výnimočnú pozíciu, ktorej sa mu za to dostalo, ako aj na popularitu, ktorú mal Göring medzi nemeckým ľuďom. Göringa však nemožno označiť za nejakého politického fanatika. Vždy bol považovaný za umierneného nacistu, aj keď bol bezpochyby verným Hitlerovým stúpencom a niektoré jeho činy možno označiť za brutálne. Jeho právomoci z neho urobili druhého muža v štáte, ktorý zároveň reprezentoval nacistický režim navonok. Je veľkou škodou, že autor v knihe nepodáva ucelenejší prehľad Göringových zahranično-politických aktivít. Nie že by sa o nich vôbec nezmieňoval, ale spomína ich len útržkovito a roztrúsene po kapitolách.

Najmenšia pozornosť sa v knihe venuje obdobiu po vypuknutí druhej svetovej vojny, i keď na jej vedení mal Göring ako vrchný veliteľ Luftwaffe podstatnú účasť. Dokonca aj také známe udalosti ako Göringove intervencie do bitiek pri Dunkerque alebo Stalingrade, obe s takými negatívnymi dôsledkami pre Nemecko, sú tu spomenuté len okrajovo. Obe však patria skôr do okruhu vojenskej historiografie. Jeho Luftwaffe napriek niektorým pozoruhodným triumfom napokon nezohrala úlohu, ktorú od nej aj sám Göring očakával a bombardovanie nemeckých miest ho v rámci politiky odsunulo do podradnej úlohy.

Osobitne veľkú pozornosť venuje autor vzťahu Göringa k Židom. Nie je to len v jednej vyčlenenej kapitole (otitulovanej jeho známym výrokom „*O tom, kto je Žid, rozhodujem ja*“),

ale prakticky v celom diele, sledujeme ako sa Göring správa smerom k antisemitizmu, idei, ktorá bola jednou z hlavných črt štátu, ktorého bol jedným z najmocnejších mužov. Autor tu zdôrazňuje skutočnosť, že Göring nebol strojom tejto politickej línie Nemecka a už vôbec nie jej reprezentantom.

Je veľkou škodou, že kniha, resp. jej české vydanie, nemá spracovanú bibliografickú časť – chýbajú tak archívne pramene (napriek tomu, že autor používa mnoho citácií, z ktorých je zrejmé ich použitie), ako aj zoznam literatúry. Inak je toto dielo nepochybné veľkým prínosom pre poznanie života maršala Göringa, ako aj politických dejín Nemecka v medzivojnovom období.

P. Jašek

KLIMENT, CH. – NAKLÁDAL, B.: *SLOVENSKÁ ARMÁDA 1939 – 1945*. Praha : Levné knihy KMa 2006, 360 s.

V minulom roku vyšlo druhé vydanie čitateľsky úspešnej publikácie o slovenskej armáde v období druhej svetovej vojny. V porovnaní s prvým vydaním z roku 1996 je v autorskej dvojici uvedený aj B. Nakládal. Aj zásluhou recenzentov prvého vydania (J. Jablonický, B. Vlach) ide naozaj o opravené a doplnené vydanie. Je určená českým čitateľom, ale nahrádza zatiaľ neexistujúcu syntézu danej problematiky na Slovensku.

Kniha je rozdelená do 14 kapitol, ku každej je v druhej časti knihy bohatá obrazová príloha a samostatnú časť tvorí ilustrovaná farebná príloha o uniformách a hodnostnom označení a odznakoch slovenskej armády a Hlinkovej gardy (ďalej HG).

1. kapitola *Historické pozadie slovenského štátu* je určená najmä českému čitateľovi. Podáva základné informácie o vývoji Slovenska, jeho štátnosti a česko-slovenských vzťahoch s dôrazom na 20. storočie a, samozrejme, na obdobie vojnového slovenského štátu. Niektoré menej opatrne, aj keď nie nesprávne, formulované závery môžu vzbudiť nevôľu slovenského percipienta, napr. „(...) Slovensko budilo dojem pasívneho národa, ktorý nie je schopný,

a dokonca možno ani ochotný urobiť čokoľvek pre svoje oslobodenie.“ (O vzniku ČSR). Aj niektoré pasáže o česko-slovenských vzťahoch sú idealizované z českého aspektu. Na druhej strane o fundamentálnej problematike osudu slovenských Židov, pre českého čitateľa asi menej známej, je len päť riadkov (s nepresným údajom o počte deportovaných židovských občanov do konca roku 1942).

2. kapitola *Organizácia slovenskej armády v rokoch 1939 – 1944* hodnotí úroveň česko-slovenskej armády, ktorá bola východiskom pre vznikajúcu slovenskú armádu vo všetkých aspektoch. Je zdôraznený nízky početný stav slovenských dôstojníkov a generálov v československej armáde (3,9 % a jeden generál), a tak sa do funkcií veliteľov divízií v slovenskej armáde dostali hodnosti kapitána až podplukovníka. Autori zdôrazňujú pretrvávajúci dobrý vzťah k českému národu a demokratické ctenie väčšiny pôvodných alebo nových dôstojníkov – záložníkov, najmä z radov učiteľov. Informácie o reorganizáciách vyšších jednotiek, zavŕšené v októbri 1940 sformovaním dvoch peších divízií s príslušnými zborovými a armádnymi jednotkami, sú fundované a prehľadné. V závere autori opisujú zmeny v štruktúre armády po vstupe do vojny proti ZSSR – formovanie Rýchlej skupiny, Rýchlej divízie a Zaisťovacej divízie. V júli 1942 mala slovenská armáda 92 132 vojakov, ktorí boli v Poľnej armáde (dve východoslovenské divízie, 1. a 2. technická divízia v Rumunsku a v Taliansku) alebo v Zápoľnej armáde (kmeňové jednotky v posádkach). Cenná je tabuľka strát slovenskej armády v rokoch 1939 – 1945.

O formovaní HG a vzťahu HG a armády informuje 3. kapitola, ktorá si všima vývoj od vzniku *Rodobrany* v roku 1923 až po formovanie Haššíkovej *Domobrany*. Primeraný priestor venujú autori spolupráci *POHG* s nemeckými represívnymi orgánmi po potlačení SNP a protipartizánskym jednotkám *POHG* a ich zločinom. 4. kapitola je venovaná delostreleckým jednotkám, kvalite výzbroje, problémom s nadbytkom zastaraných typov, reorganizáciám a dislokácii delostrelectva i prezbrojovaniu nemeckou technikou v rámci projektu Eiche.

5. kapitola *Obrnené jednotky slovenskej armády* vysvetľuje, ako z 3. československej rý-

chlej divízie dislokovanej na Slovensku vznikol pluk útočnej vozby v Turčianskom Sv. Martine. Jadro výzbroje tvorili už zastarané ľahké tanky LT-35, LT-38, LT-40. Po bitke o Lipovec protifašisticky orientovaní dôstojníci dosiahli presun aj ľahko opraviteľných tankov na Slovensko, aby znemožnili ich nasadenie na fronte. Zastarané tanky sú nahradzované od roku 1943 zakúpenými nemeckými typmi PzKpfwIII a ľahkými PzKpfwII, ktoré mali nahradiť obrnené autá. Raritou bola prezidentská čata s piatimi tankmi LT-38 na ochranu J. Tisa.

O letectve hovorí 6. kapitola, doplnená reorganizáciami letectva a jeho dislokáciou od bojových perutí až po leteckú školu. Sledujeme nasadenie letectva v marci 1939 v „malej vojne“ proti Maďarsku, neslávnu účasť v poľskom ťažení a najmä nasadenie letectva na východnom fronte, kde sa v zapožičaných Me Bf 109G podarilo slovenským letcom zostreliť 210 sovietskych lietadiel pri strate siedmich lietadiel.

Kapitola 7 – *Operácie slovenskej armády v rokoch 1939 – 1944* – analyzuje pohraničné boje s Maďarskom v marci 1939 v situácii, keď 6. zbor na východnom Slovensku opustili českí dôstojníci a vojaci a peším plukom ostalo iba torzo pôvodných stavov. Mapa umožňuje orientovať sa v trojdňovej bitke, v ktorej po dezorganizácii a nedostatku špecialistov (tankistov, delostrelcov) zastavili postup maďarských jednotiek. Autor sa venuje aj pôsobeniu armádnej skupiny Bernolák počas poľského ťažení a následnému utvrdeniu slovensko-nemeckých vzťahov, aspoň na oficiálnej línii.

Osudnou pre slovenskú armádu sa stala účasť na ťažení proti Sovietskemu zväzu. Autori podrobne a spoľahlivo informujú o prípravách armády a jej dislokáciu pred 22. júnom 1941, vytvorenie a zloženie Rýchlej skupiny, jej bojové nasadenie, jej reorganizáciu na Rýchlu brigádu a formovanie Rýchlej a Zaisťovacej divízie. Bitku o Lipovec sleduje čitateľ v chronologickom slede a plastickom opise. Autori sa podrobne venujú aj neskoršej činnosti oboch divízií. Relatívne ťažké straty a slabá morálka znamenali koniec Rýchlej brigády a nová Rýchla divízia sa stala súčasťou XXXIV. zboru nemeckej armády s úlohou postupovať za prv sledovými nemeckými jednotkami. Autori ďalej dôkladne opisujú osudy divízie počas letnej

ofenzívy, bitku pri Melitopole i následnú reorganizáciu na 1. technickú divíziu. Zaisťovacia divízia operovala v severnej Ukrajine a Bielorusku proti partizánom, pričom väčšina vojakov akcie sabotovala alebo sa im vyhýbala. Autori však sledujú aj trestné akcie, ktorých sa zúčastnili, napríklad *akciu Perun* v Maloduši. Divízia v rozklade bola premenovaná na 2. pešiu divíziu a premiestnená do Talianska, najmä na technické práce. Anabáza divízie pokračuje spoluprácou s talianskymi partizánmi, účasťou na oslobodzovaní Lombardie a povojnovým návratom cez české územie do vlasti.

8. kapitola rozoberá účasť slovenskej armády v SNP, od príprav cez prvé boje so skupinami von Ohlena a von Jancka, odzbrojenie dvoch východoslovenských divízií, reorganizáciu 1. čs. armády na Slovensku z dvoch vojenských obranných oblastí na šesť taktických skupín, bojovú činnosť taktických skupín, nemeckú všeobecnú ofenzívu v októbri 1944. Primeraná pozornosť je venovaná úsiliu KSS spolitizovať povstaleckú armádu, eliminácii vplyvu londýnskej vlády i dôvodom rýchlej vojenskej porážky. Autori hodnotia aj činnosť partizánskych jednotiek, nedostatočnú koordináciu s armádou.

9. kapitola je venovaná kolapsu slovenskej armády, presnejšie tej časti, ktorá ostala lojálna Tisovej vláde alebo aspoň pasívna. Opisuje neúspešné pokusy Haššika vytvoriť *Domobranu*.

Pôsobenie slovenských jednotiek v zahraničnom odboji veľmi stručne a vecne rozoberá 10. kapitola. Tabuľka účasti Slovákov v čs. zahraničných jednotkách vymenúva všetky útvary čs. zahraničnej armády, ich celkový stav, počet Slovákov a ich percentuálny podiel (od 10,1 % 1.čs. brigády v ZSSR po 91,1 % Slovákov v 1. čs. leteckej zmiešanej divízii).

V 11. kapitole sú takticko-technické údaje ručných pechotných zbraní a delostreleckej výzbroje spolu s ilustračnou fotografiou. Všetky obrnené a motorové vozidlá čs. pôvodu, s ich charakteristikou, stručnou históriou a základnými údajmi sa nachádzajú v 12. kapitole. V 13. kapitole sú lietadlá používané v slovenskom letectve čs. výroby alebo licenčne s dodatkom o ich kamufláži a označení.

Posledná 14. kapitola je venovaná uniformám, dištinkciám, odznakom, nielen v slovenskej armáde, ale aj v HG. Oproti prvému vy-

daniu sú novinkou rukávové odznaky, límcové a strelecké odznaky a kordíky. Inovované sú ilustrácie príslušníkov POHG a pracovných oddielov Židov a Rómov.

V obrazovej prílohe sú ku každej kapitole pripojené ilustračné fotografie a farebné ilustrácie kamufláže tankov a lietadiel, ako aj spôsoby ich označenia. Obrazová príloha je oproti prvému vydaniu rozšírená a tvorí organickú súčasť publikácie. Priložená voľná mapa znázorňuje bojové nasadenie slovenskej armády v ZSSR a pomoc ZSSR počas SNP.

Čitateľ získa kompletný prehľad o všetkých aspektoch činnosti slovenskej armády v rokoch vojny. Štýl je symbiózou odborného štýlu s enumeráciami, tabuľkami a čitateľsky pútavého výkladu. Aj keď je kniha primárne určená českému čitateľovi, môže byť náhradou neexistujúcej pôvodnej publikácie tohto typu zamerania.

Š. Dragúň

KURLANSKY, M.: 1968. ROK, KTORÝ OTRIASOL SVETOM. Banská Bystrica : SLOVART, 2006, 471 s.

Rok 1968 sa u nás každému spája s udalosťami „Pražskej jari“, s pokusom o vytvorenie socializmu s ľudskou tvárou a následnou okupáciou krajiny vojskami Varšavskej zmluvy. V tieni tejto udalosti sa – z pohľadu našinca – nachádzajú ostatné udalosti, ktoré sa počas tohto roku odohrali po celom svete, pretože rok 1968 bol jedným z najrušnejších rokov v moderných dejinách. Priniesol vlnu protestov, mnohokrát iniciovaných študentmi, ktoré na viacerých miestach prerástli do otvoreného vystúpenia proti vládnucim pomerom. Ako spomína autor v úvode : „... ľudia protestovali z rozličných dôvodov, no spájala ich rovnaká túžba po revolte Tam, kde vládol komunizmus, sa protestovalo proti komunizmu a v kapitalistických krajinách zase ľudia brojili proti kapitalizmu.“ S touto revoltou sa mohli ľudia na celom svete rýchlo zoznámiť vďaka televízii, ktorá v tom čase začínala vzrastať na jeden zo spoločenských fenoménov. A práve o tomto roku hovorí kniha amerického publicistu a his-

torika Marka Kurlanskeho 1968 – *Rok, ktorý otriasol svetom.*

Snaha o zachytenie udalostí odohrávajúcich sa na rôznych miestach po celom svete v priebehu jedného roka so sebou prináša viaceré riziká, medzi ktorými dominuje to, že autor sa môže príliš zamerať na jednu udalosť a niektoré iné dôležité súvislosti mu „utečú“. V tomto je rozhodujúci subjektívny postup autora. Tomu sa ale nedá pri takých širokospektrálnych udalostiach, ktoré sa odohrali počas roku 1968, vyhnúť. Konkrétne v tejto knihe sa najviac priestoru venuje vývoju v USA, ktorý však rozhodne nebol chudobný na mnohé závažné udalosti. Bola to hlavne Vietnamská vojna, ktorá dosiahla roku 1968 vrchol svojej intenzity (čo sa týka počtu padlých). Tomu boli úmerné aj protesty verejnosti, ku ktorým sa čoraz viac pripájalo – ba často ich aj iniciovalo – rozmáhajúce sa študentské hnutie, pričom toto vyústilo do mohutných manifestácií po celých Spojených štátoch. Keď si k tomu pridáme aktivizáciu černošského hnutia, ktoré po zavraždení Martina Luthera Kinga prerástlo až do násilných nepokojov, a aj dnes také tradičné divadlo okolo prezidentských volieb, ktoré bolo v tomto roku poznačené hlavne atentátom na jedného z hlavných kandidátov Roberta Kennedyho, zistíme, že USA prežili jeden z najnepokojnejších rokov svojej existencie.

Pre nás je ale najzaujímavejšie sledovať spracovanie udalostí „Pražskej jari“, témy, ktorá je dodnes živá a prítomná v našej spoločnosti. V tomto prípade sa ňou zaoberá zahraničný autor, u ktorého môžeme predpokladať, že bude imúnny voči citovo podfarbenému prístupu a dokáže si udržať nadhľad. Z vojenského hľadiska to bola operácia, ktorá si vyžiadala najväčšie nasadenie armád v Európe od konca druhej svetovej vojny a už len z tohto titulu si zaslúži primeranú pozornosť aj v rámci takého rušného roku, ako bol rok 1968. V Kurlanskeho knihe sa tejto téme venujú tri kapitoly, v ktorých je zachytený priebeh samotného obrodného procesu v rámci česko-slovenskej spoločnosti, jeho poprední predstavitelia, hlavné myšlienky, ako aj zásah vojsk Varšavskej zmluvy. Nechýba tu ani analýza vzťahu Slovákov k Čechom v tomto období, kedy „po prvý krát bolo možno hovoriť o Českoslová-

koch“. Autor zachytil „Pražskú jar“ aj z hľadiska jej medzinárodnej odozvy, a to nielen medzi socialistickými krajinami, ale aj v tábore západných veľmocí, ktoré uprednostnili politiku *détente* pred vyvolávaním medzinárodného napätia.

Rok 1968 však priniesol nepokoje na celom svete, nielen v USA a Československu. Doslova revolúciu vyvolalo študentské hnutie vo Francúzsku, kde sa – potom, ako sa k nemu pridali robotníci – dokonca vytvorili v Paríži bariéry. Až policajný zásah urobil s hnutím koniec. Podobne aj v Západnom Nemecku malo študentské hnutie veľkú silu, ale situácia sa tu nevymlkla spod kontroly. V socialistickom bloku okrem Československa bola situácia napätá aj v Poľsku, kde došlo k viacerým demonštráciám študentov, ktoré však boli potlačené už v zárodku. Takisto aj v Mexiku, kde boli navyše roku 1968 olympijské hry, polícia veľmi kruto zasiahla proti demonštrujúcim študentom, čo si vyžiadalo značné obete na životoch.

Pri písaní diela zvolil autor rozdelenie na štyri hlavné časti a na kapitoly (je ich 21), pričom v podstate zachováva chronologický prístup, ktorý umožňuje veľmi dobrú prehľadnosť diela. Napriek tomu, že je tematicky venované roku 1968, rovnako pri udalostiach, ktoré treba chápať v širších súvislostiach, mapuje autor aj vývoj pred rokom 1968 tak, že zachytáva aj ich počiatky a najdôležitejšie sekvencie.

V knihe nie je kompaktná obrázková príloha, fotografie sú súčasťou textu. Kniha obsahuje poznámkový aparát a nájdeme v nej aj pomerne bohatú bibliografiu, v ktorej však absentujú archívne pramene.

P. Jašek

GADDIS, J. L.: *STUDENÁ VOJNA*. Bratislava : SLOVART, spol. s r. o., 2006, 262 s.

Studená vojna je pojem označujúci druh vojny, v ktorom znepriatelené strany nebojujú proti sebe otvorene. Zbrane sú nasadené iba v menších konfliktoch. Tento termín prvýkrát použil anglický publicista Georg Orwell (vlastným menom Eric Blair) v knihe *Ty a atómová bomba* v roku 1947. Studená vojna – to bol

konflikt medzi Západom (USA a ďalšími spriatelými krajinami) a východným blokom vedeným ZSSR, ktorý mal korene v druhej svetovej vojne (problémy sa objavili na Jaltskej konferencii 4. – 11. 2. 1945 o povojnovom Nemecku a hraniciach Poľska so ZSSR) a trval približne od roku 1947 do rozpadu Sovietskeho zväzu v roku 1991. Bola to vlastne vojna, ktorú nikto nikdy nevyhlásil, a ktorá sa nikdy oficiálne neskončila (USA chcú v súčasnej dobe vybudovať v Českej republike či Poľsku radarovú a protiraketovú základňu – ochranný dáždnik) a akoby v súčasnej dobe prerastala do stretu civilizácií. Všeobecne sa prezentuje, že studenú vojnu vyhlásil sir W. S. Churchill vo svojom prejave *The Sinews of Peace* (Piliere mieru) 5. marca 1943 vo Fultone, štáte Missouri, USA, ktorým spustil železnú oponu: „Od Štetína pri Baltickom mori po Terst na Jadrane padla na kontinent železná opona. Za ňou ležia hlavné mestá starodávnych štátov strednej a východnej Európy – Varšava, Berlín, Praha, Viedeň, Budapešť, Belehrad, Bukurešť a Sofia. Všetky tieto slávne mestá a národy spadajú do sovietskej sféry vplyvu, ale aj pod stále sa zvyšujúcu kontrolu Moskvy.“

Mnohí čitatelia, najmä staršej generácie, ktorým sa dostane do rúk táto kniha, si iste dobre pamätajú, čo znamenalo žiť v časoch studenej vojny – bol to neustály strach, že sa v istej chvíli z dôvodu nesprávneho odhadu situácie alebo nadutosti niektorého vedúceho politika všetci ocitneme v jadrovej vojne. Metódou politikov sa stalo klamstvo. Bola by to vojna, ktorá, aj keby sme ju boli prežili, by navždy poznamenala naše životy a aj celú našu planétu. Bol to jeden svet a predsa boli dva svety.

Ako tento hrozny konflikt vznikol? Ako sa spojenci v druhej svetovej vojne po roku 1945 zrazu stali nepriateľmi na život a na smrť a rozdelil svet na dva nezmieriteľné, po zuby ozbrojené tábory? Až teraz, keď je studená vojna minulosťou, dokážeme týmto veciam rozumieť. Je to pútavá kniha, ktorá osvetľuje nielen to, čo sa stalo, ale aj prečo sa to stalo – prečo Sovietsky zväz brutálne potlačil povstanie vo Východnom Nemecku roku 1953, Maďarsku 1956, Československu 1968. Ako došlo ku konfrontácii medzi J. F. Kenedym a N. S. Chruščovom počas kubánskej krízy roku 1962, prečo

Vojenská história

sa R. Nixon a Mao Ce-tung opatrne pokúšali nadviazať priateľstvo a čo si o tom všetkom nakoniec mysleli pápež Ján Pavol II., prezident Ronald Regan, premiérka Margaret Thatcherová či Michail Sergejevič Gorbačov. Spi-sovateľ Gaddis pri písaní svojej knihy čerpal zo zápisníc Politbyra, náhodných rozhovorov medzi vedúcimi politikmi, ktoré si zapísali ich pomocníci, ale aj zo zaznamenaných výrokov vedúcich politických predstaviteľov, odhaľujúcich, čo naozaj mali v tej-ktorej chvíli na mysli. V knihe objasňuje, čo stálo za konfliktmi, že zmeny v spoločnosti boli rovnako dôležité ako zmeny vo vláдах a ukazuje, ako morálne predstavy ovplyvňovali konania politikov. Nakoniec treba povedať, že v tejto práci, ktorej faktografia je na rovnakej úrovni ako rozprávačské majstrovstvo, dokumentuje, ako špičkoví politici na jednej strane spektra a obyčajní ľudia na druhej strane zvrátili beh histórie a dosiahli tak jedno z najväčších víťazstiev ľudského ducha.

Je to dielo literatúry faktu, číta sa ako román. Podrobne a umne spracúva studenú vojnu, a hoci sa nedá súhlasiť so všetkými vývodmi, budú mať čitatelia z jeho širokého záberu a solídnej vedeckej úrovne úžitok. Detailne rozoberá najdôležitejšie konflikty, ktoré takmer vyústili do horúcej vojny: blokáda Berlína, vojna v Kórei, vstup Nemecka do NATO a vznik VZ, Kubánska kríza, Berlínska kríza, vojna vo Vietname a sovietska invázia do

Afganistanu. Okrem úvodu a predslovu kniha obsahuje sedem kapitol, po ktorých nasledujú epilóg, poznámky, literatúra a vecný register. Dopĺňa ju 14 listov – 27 dobových fotografií a 9 mapiek, ktoré ju vhodne ilustrujú. Brillantnému prekladu možno vytknúť iba to, že pomocné sloveso „byť“ je zbytočne uvádzané (dokonca niekedy vo vete dvakrát), nesprávny slovosled v uvedení Somálska a Etiópie, zastaraný výraz „primat“ či nesprávne použitý Stredný východ (namiesto Blízky východ či Predný východ).

John Lewis GADIS je medzinárodne uznávaným historikom studenej vojny, profesorom dejín na Yalskej univerzite. Je špičkový americký historik, ktorý pretavil svoj celoži-votný výskum a premýšľanie na tému studenej vojny do tejto knihy, v ktorej plasticky vykresľuje zložité historické témy, ponúka nové uhly pohľadu na staré spory a nový spôsob myslenia. Napísal mnoho kníh, medzi inými *Spojené štáty a počiatky studenej vojny, 1941 – 1974* (1972); *Stratégie obmedzovania: kritické hodnotenie národnej americkej povojnovej politiky bezpečnosti* (1982); *Dlhý mier: Sondy do dejín studenej vojny* (1987); *Krajinou histórie* (2002); *a Prekvapenie, bezpečnosť a americká skúsenosť* (2004). Roku 2005 bol vyznamenaný americkou medailou spoločenských vied. Žije v meste New Haven.

L. Jančo

BIBLIOGRAFIA

VOJENSKÁ HISTÓRIA SLOVENSKA

VÝBEROVÁ BIBLIOGRAFIA XII. – 2004

DO ROKU 1526

DVOŘÁK, Pavel: Stopy dávnej minulosti 3. Zrod národa. – Budmerice : Rak, 2004. – 287 s., obr., fotogr., lit., reg.

Pod osmanskou hrozbou. Osudy Slovenska od Albrechta Habsburského do tragickej bitky pri Moháči v roku 1526 s prihliadnutím na začiatky renesancie v čase vlády Mateja Korvína. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov VI. / Ed.: Dvořák, Pavel; ved. red. a recenzent VI. zv.: Marsina, Richard – Bratislava : Literárne informačné centrum, 2004. – 375 s., obr., reg.

SEGEŠ, Vladimír: Od rytierstva po žoldnierstvo. Stredoveké vojenstvo v Uhorsku so zreteľom na Slovensko. – Bratislava : Ministerstvo obrany SR, 2004. – 263 s., obr., pram. a lit., reg.

SOPKO, Július: Kronika uhorských kráľov zvaná Dubnická. Historické rozprávanie neznámeho autora o minulosti Uhorského kráľovstva od výbojov Hunov do Európy až po sobáš Mateja Korvína s Beatricou. – Budmerice : Rak, 2004. – 239 s., lit., reg.

STEINHÜBEL, Ján: Nitrianske kniežatstvo. Počiatky stredovekého Slovenska. Rozprávanie o dejinách nášho územia a okolitých krajín od sťahovania národov do začiatku 12. storočia. / Zodp. red.: Madarásová, J. – Bratislava : Rak, 2004. – 575 s., obr., reg., pram. a lit.

* * *

ČEPELA, Vladimír: Uhorská vojenská a štátna symbolika v rokoch 1389 – 1490. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 2 (2004), s. 3-16.

STEINHÜBEL, Ján: Slovania v Avarskom kaganáte, slovanské kmeňové kniežatstvá, Samova ríša a bitka pri Wogastisburgu. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 3-12.

ŠTEFÁNIK, Martin: Úvodná fáza benátsko-uhorského sporu o územie Dalmácie do polovice 12. storočia. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 13-29.

ULIČNÝ, František: Vpády Mongolov na Slovensku v roku 1241. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 3-20.

VALACHOVIČ, Pavol: K vzťahom Hispánie a stredného Podunajska v prvých troch storočiach n. l. – In: Španielsko a stredná Európa. Minulosť a prítomnosť vzájomných vzťahov. Zborník štúdií z medzinárodného seminára. / Ed.: Száraz, Peter – Bratislava : Univerzita Komenského, 2004, s. 29-33.

* * *

KLČO, Marián: Nové nálezy militárii z Drahoviec. – In: Balneologický spravodajca. Vlastivedný zborník múzea 2001 – 2002. – Piešťany : Balneologické múzeum, 2004, s. 194-199.

Vojenská história

- SEGEŠ, Vladimír:** Palebná sila stredovekej Bratislavy. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 13 (2004), s. 21, obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Rytierske turnaje a hry. Prejav ideálu odvahy, cti a šikovnosti. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 1-2 (2004), s. 4-5, obr.
- VALACHOVIČ, Pavol:** Panónia a Hispánia pod krídlami Rímskej ríše. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 11 (2004), s. 4-6, obr., mp.

1526 – 1914

- BARTA, J. – PAPP, K.,** ed.: „Nincsen nekönk több hazánk ennél...“ : Tanulmányok a Bocskai-felkelés történetéhez. – Budapest : Lucilus Kiadó, 2004. – 193 s.
- CZIGÁNY, István:** Reform vagy kudarc? Kísérletek a magyarországi katonaság beillesztésére a Habsburg Birodalom haderejébe 1600 – 1700. – Budapest : Balassi kiadó, 2004. – 227 s., obr. príml., mp., reg., lit.
- HAVEL, Petr – HODÍK, Milan – LANDA, Pavel:** Vojenská kuchařka totiž Kuchařská kniha c. a k. vojska se 178 recepty, mnoha vyobrazeními a s odbočkami až do současnosti. – Praha : Naše vojsko, 2004. – 199 s., fotogr.
- KOVÁČ, Dušan:** Na začiatku storočia 1901 – 1914. Slovensko v 20. storočí 1. – Bratislava : Veda, 2004. – 291 s., fotogr., bibliogr., reg.
- KOVÁCS, I. B.:** Gömörország. Egy tájhaza arcvonásai tényekben, képekben és gondolatokban. – Rimaszombat : Gömör-kishonti Múzeum Egyesület, 2004. – 180 s.
- KUCERA, Matúš:** Novoveké Slovensko. Cesta dejinami. – Bratislava : Perfekt, 2004. – 254 s., fotogr., chronolg., reg.
- LUKEŠ, Jan – SCHIMMER, Karl Eduard – TEUBER, Oscar:** Illustrierte Geschichte der k. u. k. Armee. Festaussgabe zum 50-jährigen Regierungs-Jubiläum Sr. Majestät des Kaisers Franz Joseph I. Reprint der Originalausgabe der Jahre 1898 – 1900, 2. Bd. – Wien : Archiv Verlag, 2004. – 1588 s., fotogr.
- MÉSÁROŠ, Július:** Zložitá hľadanie pravdy o slovenských dejinách. Výber štúdií, odborných polemík a článkov z polstoročnej výskumnej a publikačnej činnosti. / Zodp. red.: Madarásová, J. – Bratislava : Veda, 2004. – 487 s., bibliogr., reg.

* * *

- BREMM, Klaus-Jürgen:** Von der Chaussee zur Schiene. Militär und Eisenbahnen in Preussen, Frankreich und der Habsburgermonarchie bis 1848/50. – In: Militärgeschichtliche Zeitschrift. – Roč. 63, č. 1 (2004), s. 1-52.
- JAVOR, Martin:** Vojenský živel v slobodomurárskom hnutí na území habsburskej monarchie. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 74-78.
- KOHÚTOVÁ, Mária:** Protiturecká obrana a Bratislavská stolica (2. polovica 17. storočia). – In: Studia Historica Tyrnaviensia IV. K životnému jubileu prof. PhDr. Jozefa Šimončíča, CSc. / Ed.: Dobrotková, Marta – Trnava : Katedra histórie FF Trnavskej univerzity, 2004, s. 137-148.
- SEGEŠ, Vladimír:** Kurucká prísaha v slovenčine z roku 1705. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 85-87.
- ŠKVARNA, Dušan:** Revolučná kríza 1848/49 a národné symboly. – In: Acta Historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie Fakulty humanitných vied UMB 7. – Banská Bystrica : FHV UMB, 2004, s. 43-60.

* * *

- DANGL, Vojtech:** Česť vykupovaná krvou. Súboj ako svojský druh výkonu spravodlivosti. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 1/2 (2004), s. 12-13, obr.
- DANGL, Vojtech:** Ján Pálfi. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 1 (2004), s. 21, obr.
- GREGUŠ, M.:** Pracháreň v Borinke. Tajomstvá výroby pušného prachu. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 5/6 (2004), s. 38-39, fotogr.

Vojenská história

- KUBÁLEK, Martin:** Turci na Slovensku. 150 rokov v znamení polmesiaca. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 9 (2004), s. 16-19 : obr., mp.
- SEGEŠ, Vladimír:** Francúzsky brigádier zo Šariša. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 4 (2004), s. 21, obr. /Valent Dežöfi/
- SEGEŠ, Vladimír:** Francúzsky plukovník Matej Polerecký. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 15 (2004), s. 21, obr. /M. Polerecký, ml./
- SEGEŠ, Vladimír:** Generál cára Petra Veľkého. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 3 (2004), s. 21, obr. /Adam Mariáši/
- SEGEŠ, Vladimír:** Kurucký major Matej Polerecký. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 10 (2004), s. 21, fotogr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Maršal František Nádašdy. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 18 (2004), s. 21, obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Maršal Hadik a jeho odkaz. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 17 (2004), s. 21, obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Marshal Hadik and His Legacy. – In: Slovakia in NATO. – December 2004, s. 27 : obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Najstaršia vojenská prísaha v slovenčine. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 11 (2004), s. 21, obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Náš jediný francúzsky maršal. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 2 (2004), s. 21, obr. /Ladislav Berčeni/
- SEGEŠ, Vladimír:** Osobný tajomník ministra vojny. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 14 (2004), s. 21, obr. /Andrej Polerecký/
- SEGEŠ, Vladimír:** Prvý muž Uhorska. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 12 (2004), s. 21, obr. /Mikuláš Pálfi/
- SEGEŠ, Vladimír:** Sprosteho vojaka povinnosť. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 26 (2004), s. 21, fotogr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Všestranný špecialista Samuel Mikovíni. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 19 (2004), s. 21, obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Z kuruckého kapitána maršal Francúzska. Gróf Ladislav Berčeni (Bercsenyi, Bercheny). – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 5/6 (2004), s. 30-31, obr.
- SEGEŠ, Vladimír:** Zdatný husársky generál. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 16 (2004), s. 21, obr. /Ján Giláni/
- SEGEŠ, Vladimír:** Zo Sobotišťa k Gibraltáru. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 20 (2004), s. 21, obr. /Ladislav Havora/
- ŠUTKA, Gabriel:** Bitka pri Vozokanoch. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 11 (2004), s. 10-13, obr., mp.
- UHLÍŘ, Dušan:** Mier zvaný prešpurský. Diplomatiek vyvrcholenie bitky troch cisárov. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 1/2 (2004), s. 12-13, obr.
- UHLÍŘ, Dušan:** Rozhodnutie pri Viedni. Osmanská ríša a Európa v roku 1683. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 11/12 (2004), s. 10-11, fotogr.

1914 – 1918

ZAHÁLKA, Jan: Velká válka 2. Rakousko-uherské armádní letectvo. Der grosse Krieg. Österreichisch-ungarische Luftfahrtruppen. – Brno : Para Bellum, 2004. – 159 s., fotogr., lit.

* * *

BALA, Tibor: Die Organisation und Tätigkeit des Österreichisch-ungarischen Kriegspressequartiers im ersten Weltkrieg. – In: War, Military and Media from Gutenberg to Today. Acta. The XXIXth International Congress of Military History, Bucharest – Romania 10-15 August 2003. – Bucharest : Military Publishing House, 2004, s. 135-142.

HOLČÁKOVÁ, Zuzana: Dezercie slovenských vojakov z rakúsko-uhorskej armády v závere prvej svetovej vojny so zreteľom na malokarpatský región. – In: Historické rozhľady I. Zborník príspevkov

Vojenská história

Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, M.; Duchoň, M.; Varšo, I. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004, s. 107-126, tabl.

KOPECKÝ, Peter: Vojenská misia generála Milana Rastislava Štefánika v Rumunsku vo svetle rumunských a francúzskych archívnych dokumentov. – In: Historický časopis. – Roč. 52, č. 4 (2004), s. 689-698.

SLEPCOV, Igor: Česká družina na východnom Slovensku. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 2 (2004), s. 78-86.

* * *

ČELKO, Vojtech: Milan Rastislav Štefánik. – In: Česká a slovenská otázka v soudobém světe. Naše zájmy a základy naší hodnotové orientace v EU / Kučerová, S.: a kol. – Brno : Konvoj, 2004, s. 226-228.

KRBICOVÁ, Ilona – ŠIMŮNEK, Pavel: Pamětní medaile a prapory čs. legií v Rusku. – In: Armády, technika, militaria. – Roč. 2, č. 12 (2004), s. 68-69, fotogr.

1918 – 1939

GEBHART, Jan – KUKLÍK, Jan: Druhá republika 1938 – 1939. Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě / Odp. red.: Vimmer, S. – Praha – Litomyšl : Ladislav Horáček – Paseka, 2004. – 315 s., fotogr.

HANÁK, Jozef: Obsadenie Bratislavy 1918 – 1920. Kronika pamätných dní. – Bratislava : Albert Marenčin – Vyd. PT, 2004. – 181 s., fotogr.

JOHN, Miloslav – KLIMENT, Charles K. – NAKLÁDAL, Břetislav: Březen 1939. – Praha : Ares – Naše vojsko, 2004. – 277 s., fotogr., mp., příl., lit.

ŠROBÁR, Vavro: Oslobodené Slovensko : Pamäti z rokov 1918 – 1920; 2. zv. – Bratislava : Academic Electronic Press – Masarykův ústav AV ČR, 2004. – 220 s.

ZEMKO, Milan – BYSTRICKÝ, Valerián, ed.: Slovensko v Československu (1918 – 1939). – Bratislava : Veda, 2004. – 688 s.

* * *

BARTLOVÁ, Alena: Misia Dr. Milana Hodžu v Budapešti. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 53-63.

CSÉFALVAY, František: Predohra a priebeh maďarsko-slovenského ozbrojeného konfliktu v marci 1939. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 2 (2004), s. 39-58.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Československá armáda a Slovensko v rokoch 1918 – 1939. – In: Slovensko v Československu (1918 – 1939). / Ed.: Zemko, Milan; Bystrický, Valerián – Bratislava : Veda, 2004, s. 241-289.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Formovanie a vývoj Československej armády 1918 – 1939. Náčrt historickej problematiky. – In: Dwa państwa – trzy narody. Ustroje polityczne Polski i Czechosłowacji (1918 – 1939). / Pod redakcją: Adamczyka, J. – Warszawa : Instytut Historii, 2004, s. 55-80, mp., tabl.

ČAPLOVIČ, Miloslav: The Professional Preparation of Slovak Officers during 1920 – 1939. – In: Revue Internationale d'histoire Militaire No 80. – Budapest : CIHM, s. 135-145.

DEÁK, Ladislav: Cséfalvay, F.: Predohra a priebeh maďarsko-slovenského ozbrojeného konfliktu v marci 1939. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 128-133.

DEÁK, Ladislav: Nová hranica medzi Slovenskom a Maďarskom po okupácii Podkarpatskej Rusi v marci 1939. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 189-212.

HERTEL, Maroš: Situácia v Bratislave koncom roka 1918 na stránkach denníka Nyugat-magyarországi Híradó. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období

(historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 183-188.

HRONSKÝ, Marián: K strategickým aspektom utvárania južnej hranice Slovenska v rokoch 1918 – 1919 z hľadiska česko-slovenských požiadaviek na mierovej konferencii. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 79-89.

CHORVÁT, Peter: Vojenská zrážka pri Jesenskom 5. októbra 1938. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 79-90.

KÁZMEROVÁ, Eubica: Stanovenie hraníc v oblasti Tatranskej Javoriny v rokoch 1918 – 1924. (Problém vo svetle fondov Ministerstva zahraničných vecí Českej republiky). – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 105-113

KOLÁŘ, František: Jednání o československo-maďarské hranici na mírové konferenci v Paříži roku 1919. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 65-77.

KUDELA, Ivan: Anabáze ruských legií 1918 – 1920. – In: Vojenské rozhledy. – Roč. 13, č. 1 (2004), s. 154-162, fotogr.

MICHELA, Miroslav: Občianska vojna v Španielsku v politike HSLS v rokoch 1936 – 1939. – In: Španielsko a stredná Európa. Minulosť a prítomnosť vzájomných vzťahov. Zborník šúdií z medzinárodného seminára. / Ed.: Száraz, Peter – Bratislava : Univerzita Komenského, 2004, s. 73-78.

PAVEL, Jan: Financování československé armády v letech 1934 až 1939. – In: Historie a vojenství. – Roč. 53, č. 1 (2004), s. 4-22, fotogr., tabl.

PEKÁR, Martin: Východné Slovensko v druhej republike 1938 – 1939. – In: Acta Historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie Fakulty humanitných vied UMB 7. – Banská Bystrica : FHV UMB, 2004, s. 87-97.

POLÁČKOVÁ, Zuzana: K niektorým otázkam spojeným so vznikom československo-rakúskej hranice po I. svetovej vojne. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 91-103.

POVOLNÝ, Daniel: Výroba kulometů „Š“ ve Zbrojovce ing. F. Janeček a jejich dodávky pro československou armádu. – In: Historie a vojenství. – Roč. 53, č. 4 (2004), s. 44-53, fotogr.

ROGUELOVÁ, Jaroslava: Formovanie severnej hranice Česko-Slovenska v rokoch 1919 – 1920 v Národných novinách (tlačová rešerš). – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 115-122.

SOKOLOVIČ, Peter: Vývoj Hlinkovej gardy v Trnave na pozadí formovania vzťahu k HSLS v období do 6. októbra 1938. – In: Historické rozhľady I. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, M.; Duchoň, M.; Varšo, I. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004, s. 127-143, tabl.

ŠVORC, Peter: Zápas a spory o slovensko-podkarpatsko-ruskú krajinskú hranicu v medzivojnovom Československu. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 123-156.

ZEMKO, Milan: Československo-maďarská a slovensko-maďarská hranica po Trianonskej zmluve a Viedenskej arbitráži – premeny verejnej argumentácie. – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 157-166.

* * *

KVAČEK, Robert: Malé križovatky pred veľkou vojnou. Britské postoje k Nemecku a Československu roku 1938. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 5/6 (2004), s. 14-16, fotogr., mp.

MAREK, Vladimír: Major Jiří Jelínek (podplukovník in memoriam) – veliteľ střeleckého pluku – vyznamenal se při obraně Nových Zámků. – In: A-report, č. 3 (2004), s. 33, fotogr.

1939 – 1945

BABNIČ, Vladimír: Vo veľkej vojne malá vojna. Návraty k Slovenskému národnému povstaniu, jeho dejiskám a dejateľom 1944 – 2004. – Bratislava : Prima art, 2004. – 135 s., fotogr., chronlg. – lit. a pram.

BENEŠ, Edvard: The Fall and Rise of a Nation. Czechoslovakia 1938 – 1941. – New York : Columbia University Press, 2004. – 320 s.

BŘEČKA, Jan: Silver B neodpovídá. Historie čs. paraskupiny z Velké Británie v letech 2. světové války. – Brno : Spolek přátel čs. opevnění, 2004. – 126 s., příl., pram. a lit.

BYSTRICKÝ, Jozef – ŠUMICHRASŤ, Peter: Letka 13 v dokumentoch a obrazoch / Zodp. red. J. Begala – Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2004. – 120 s., fotogr., prehľady, dok.

DOWNES, Jim: Druhá svetová vojna. Tragédia OSS na Slovensku. – Bratislava : Magnet Press Slovakia v spolupr. s Veľvyslanectvom USA v SR, 2004. – 240 s., fotogr., lit., reg.

DŽMURA, Pavel – FEDOR, Vincent: Nemocnica v lese. Z histórie partizánskeho hnutia v Bardejovskom okrese. – 2. vyd. – Bardejov : OV SZPB, 2004.

HLADÍK, Ladislav – ŠUMICHRASŤ, Peter – ANĎAL, Jozef: Messerschmitt Bf 109 G-6. HT model špeciál No. 909. – Poprad : HT model [2004]. – 66 s., fotogr., nákr.

JABLONICKÝ, Jozef: Samizdat o odboji. Štúdie a články. – Bratislava : Kalligram, 2004. – 525 s., reg.

JULLIAN, Marcel: Bitva o Británii : červenec až září 1940 / Z angl. přel.: Foit, Július. – Praha : Naše vojsko, 2004. – 222 s. : fotogr.

KOHÚT, Leo: Tu bola kedysi ulica... 2. vyd. – Bratislava : Q 111, 2004. – 501 s. : fotogr.

KUKLÍK, Jan – NĚMEČEK, Jan: Proti Benešovi! Česká a slovenská protibenešovská opozice v Londýně 1939 – 1945. – Praha : Karolinum, 2004. – 487 s.

LACKO, Martin, zost.: Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov III. Povstanie roku 1944. Zborník príspevkov z tretieho sympózia Katedry histórie FF UCM Trnava, Lúka 21. – 22. máj 2004. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004. – 411 s.; Obsah: *Lacko, Martin:* 29. august 1944 – rozporné miesto našich dejín nielen pre historikov, s. 9-17; *Podolec, Ondrej:* Ticho pred búrkou. (Sonda do nálad slovenskej spoločnosti na jar 1944), s. 19-32; *Holák, Martin:* Vypuknutie SNP v kontexte aktivít československého zahraničného odboja v Londýne, s. 33-47; *Petranský, Ivan A.:* Katolícka cirkev na Slovensku a povstanie roku 1944, s. 49-78; *Suk, Pavel:* SNP, protektorátni tisk a reakcie vládných predstaviteľů, s. 79-108; *Michela, Miroslav:* Ohlas SNP v maďarskej dennej tlači, s. 109-118; *István, Janek:* Účasť Maďarov v SNP a v partizánskych bojoch, s. 119-135; *Šmigel, Michal – Mičko, Peter:* K problematike ukrajinských, ruských a poľských utečencov na Slovensku v roku 1944, s. 137-158; *Mičko, Peter:* Hospodárske fungovanie povstaleckého územia počas bojov s nemeckými jednotkami, s. 159-175; *Hofirek, Tomáš:* Frontové boje nemeckej 1. tankovej armády vo východných Karpatoch na jeseň 1944, s. 177-199; *Klubert, Tomáš:* Zhrdzavená legenda „Železného kapitána“. (Necenzurovaný obraz Jána Juraja Staneka), s. 201-231; *Lacko, Martin:* „Hrdina SNP“ kapitán Gonda. (Povstalecký príbeh v ružomberkej oblasti), s. 233-271; *Sokolovič, Peter:* Odchod trnavskej posádky do povstania, s. 273-300; *Schvarc, Michal:* Heimatschutz – medzi realitou a ilúziou. (Organizácia a formovanie nemeckej domobrany), s. 301-325; *Karpáty, Vojtech:* Pohotovostný oddiel Hlinkovej gardy Prešov, s. 327-339; *Janas, Karol:* Postoj slovenských orgánov pri riešení rómskej problematiky a jeho zmena po porážke SNP, s. 341-358; *Syrný, Marek:* Vznik a pôsobenie Demokratickej strany v SNP, s. 359-377; *Ševčíková, Mária:* K niektorým aspektom povstaleckej SNR, s. 379-387; *Ukielski, Pavel:* Prečo budujeme Múzeum Varšavského povstania? s. 389-395; *Medvecký, Matej:* Malá úvaha o SNP a politických procesoch, s. 397-406.

NEVERLA, Rudolf, zost.: Vom Aufstand 1944 in der Slowakei bis zur Vertreibung der Karpatendeutschen 1946. Deutsch-slowakische Arbeitstagung von Historikern und Zeitzeugen im Tagungszentrum des Klosters Banz. – Stuttgart – Bratislava : Karpatendeutsche Landsmannschaft Slowakei – Múzeum karpatských Nemcov, 2004. – 234 s.

NIŽŇANSKÝ, Eduard – BAKA, Igor – KAMENEC, Ivan: Holokaust na Slovensku 5. Židovské pracovné tábory a strediská na Slovensku 1938 – 1944. – Bratislava : Nadácia M. Šimečku – Židovská náboženská obec – VHÚ, 2004. – 352 s., reg.

OLEJKO, Andrzej: Slowackie epizody z polskiego Podkarpacia. – Debica : Biuro Usług Komp. Stanislaw Smaga, 2004. – 320 s., fotogr., lit., reg.

PETROVIČ, Michal, zost.: Slovenské národné povstanie v československom kontexte. – Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum a Slovenská komora Česko-slovenského výboru, 2004. – 75 s.

RAJLICH, Jiří: Československý stíhač Otto Smik a jeho doba / Odp. red. A. Moucha – Cheb : Svět křídel, 2004. – 303 s., fotogr., příl.

RAJLICH, Jiří: Na nebi hrdého Albionu, 7. část : Černá kronika československého letectva v RAF 1940 – 1945 / Odp. red.: Moucha, Arnošt – Cheb : Svět křídel, 2004. – 859 s., fotogr., tabl., lit., reg.

REICHL, Martin: Cesty osudu. Životní příběhy československých parašutistů vycvičených v letech 1941 – 1945 ve Velké Británii. – Cheb : Svět Křídel, 2004. – 599 s., fotogr.

SNOPKO, Július a kol.: Obete varujú / Victims warn us : Paralelné príbehy / Parallel stories / Dok. a fotogr.: Jankovičová, Sabína. – [Banská Bystrica] : Orman pre Múzeum SNP, 2004. – 91 s., fotogr.

ŠVÁČOVÁ, Soňa, zost.: Humanistické tradície v literárnom odkaze Slovenského národného povstania. Zborník príspevkov z odborného seminára k 60. výročiu Slovenského národného povstania a 100. výročiu narodenia Ladislava Novomeského. – Banská Bystrica : Štátna vedecká knižnica, 2004. – 92 s.

WRÓBLEWSKI, Wieslaw, naukowa red.: Tedy szli ... : Operacja Karpacko-Dukielska – retrospekcja 60 lat później. – Krosno : Ruthenus, 2004. – 127 s., fotogr. příl.

* * *

BYSTRICKÝ, Jozef: Kilka uwag w sprawie najnowszej historiografii Operacji Karpacko-Dukielskiej. – In: Tedy szli... Operacja Karpacko-Dukielska – retrospekcja 60 lat później. – Krosno : Ruthenus, 2004, s. 17-42.

BYSTRICKÝ, Jozef: 1. pešia divízia po bojoch pri Kachovke, jej reorganizácia a odzbrojenie 1. technickej divízie. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 66-84.

CZARNOTTA, Zygmunt – MOSZUMAŃSKI, Zbigniew: Polscy jeńcy wojenni w niewoli słowackiej (1939 – 1942). – In: Przegląd Historyczno-Wojskowy. – Roč. 5 (56), č. 3 (2004), s. 117-146.

CSÉFALVAY, František: On the Professional Training of the Slovak Staff of Officers between 1939 and 1944. – In: Revue Internationale d'histoire Militaire No 80. – Budapest : CIHM, 2004, s. 146-149.

ČAPLOVIČ, Miloslav – BAKA, Igor – KATREBA, Zoltán: Die Verwandlung des Feindesbildes in der slowakischen Gesellschaft in den Jahren 1938 – 1945. – In: ACTA. War, Military and Media from Gutenberg to Today. 29th International Congress of Military History Bucharest, Romania, August 10. – 15. 2003. – Bucharest : Military Publishing House, 2004, s. 436-456.

ČIERNA-LANTAYOVÁ, Dagmar: Poznámky sovietskeho zástupcu v Bratislave k prejavom napätia medzi Slovenskom a Maďarskom (február 1940 – apríl 1941). – In: Historické štúdie 43. Problematika hraníc 1. ČSR v medzivojnovom období (historické, etnické, geografické a komunikačné aspekty ich formovania). – Bratislava : Veda, 2004, s. 237-249.

ČIERNA-LANTAYOVÁ, Dagmar: Slovenský štát a pohľady na Moskvu. – In: Slovanský prehľad. – Roč. 90, č. 3 (2004), s. 407-446.

ĐURICA, Milan S.: Vzťahy medzi prvou Slovenskou republikou a Svätou stolicou v rokoch 1939 – 1940. – In: Historický zborník 14, č. 1 / Zost.: Bobák, Ján – Martin : Matica slovenská, 2004, s. 87-103.

FRIEDL, Jiří: Vzťahy medzi československou a polskou armádou v zahraničí (tíjen 1939 – červen 1940). – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 41-56.

HOLÁK, Martin: Vznik ministerstva zahraničných vecí prvej Slovenskej republiky s dôrazom na personálne otázky. – In: Historický zborník 14, č. 1 / Zost.: Bobák, Ján – Martin : Matica slovenská, 2004, s. 167-174.

CHYTKA, Stanislav: Hodnocení slovenské armády generálem Schlieperem v roce 1944 a stanovisko ministra národní obrany generále Čatloše. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 91-112.

JABLONICKÝ, Jozef: Rezistencia a perzekúcia v Bratislave pred frontom. – In: Česko-slovenská historická ročenka 2004 / Red.: Goněc, Vladimír; Chair, J. M. – Brno : Masarykova univerzita – Česko-slovenská komise historiků, 2004, s. 131-171.

JAKL, Tomáš: Československý 11. pěší prapor-východní v britské armádě – květen až říjen 1941. – In: Historie a vojenství. – Roč. 53, č. 1 (2004), s. 44-53, fotogr.

JANAS, Karol: Druhá československá partizánska brigáda J. V. Stalina a jej podiel na mladoňovskej tragédii. – In: Historický zborník 14, č. 2 / Zost.: Bobák, Ján. – Martin : Matica slovenská, 2004, s. 79-84.

JANAS, Karol: Reforma verejnej správy na Slovensku v roku 1940 a jej dopad na okres Piešťany. – In: Balneologický spravodajca 38 (2001 – 2002). – Piešťany : Balneologické múzeum, 2004, s. 27-33.

Vojenská história

KAMENEC, Ivan: Slovenská spoločnosť v rokoch 1939 – 1945. – In: Česko-slovenská historická ročenka 2004 / Red.: Gonč, Vladimír; Chair, J. M. – Brno : Masarykova univerzita – Česko-slovenská komise historiků, 2004, s. 87-102.

KÁRPÁTY, Vojtech: Pohotovostný oddiel Hlinkovej gardy Prešov. – In: Regionálne dejiny a dejiny regiónov. Ročenka Katedry dejín FHPV PU 2004. – Prešov : Universum, 2004, s. 223-230.

KATUNINEC, Milan: Karol Sidor a americkí Slováci. – In: Studia Historica Tyrnaviensia IV. K životnému jubileu prof. PhDr. Jozefa Šimončiča, CSc. / Ed.: Dobrotková, Marta – Trnava : Katedra histórie FF Trnavskej univerzity, 2004, s. 219-230.

KOLAKOWSKI, Piotr – PEPLONSKI, Andrzej, oprac.: Polsko-czechoslowacka współpraca wywiadowcza w latach 1940 – 1941 w świetle sprawozdań oddziału II sztabu naczelnego wodza w Londynie – In: Przegląd Historyczno-Wojskowy. – Roč. 5 (56), č. 4 (2004), s. 180-190.

LACKO, Martin: Dezercie príslušníkov Zaisťovacej divízie na sovietsku stranu roku 1942. – In: Historický časopis. – Roč. 52, č. 4 (2004), s. 653-672.

LACKO, Martin: Obraz sovietskych partizánov v dokumentoch slovenskej armády. – In: Historický zborník 14, č. 2 / Zost.: Bobák, Ján. – Martin : Matica slovenská, 2004, s. 70-78

LACKO, Martin: Skaza Delostreleckého pluku 31 pri Charkove. – In: Historické rozhľady I. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, M.; Duchoň, M.; Varšo, I. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004, s. 163-193.

LACKO, Martin: Slováci a židia, židia a Slováci. Rok 1942. (Zopár názorov na okraj problematiky.) – In: Historické rozhľady I. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, M.; Duchoň, M.; Varšo, I. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004, s. 263-275.

MIČIANIK, Pavel: Slovenská armáda v ťažení proti Poľsku. – In: Acta Historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie Fakulty humanitných vied UMB 7. – Banská Bystrica : FHV UMB, 2004, s. 113-124.

MIČIANIK, Pavel: Slovenská rýchla skupina v začiatkovej fáze operácie Barbarossa. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 47-66.

MIČIANIK, Pavel: Vstup Slovenskej republiky do vojny proti Sovietskemu zväzu. – In: Slovenský prehľad. – Roč. 90, č. 2 (2004), s. 221-247.

MIČKO, Peter – ŠMIGEL, Michal: Organizačná štruktúra príchodu a odchodu ukrajinských utečencov na Slovensko na konci druhej svetovej vojny. – In: Acta Historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie Fakulty humanitných vied UMB 7. – Banská Bystrica : FHV UMB, 2004, s. 133-139.

MICHELKO, Roman: Úrad propagandy v rokoch 1938 – 1945. – In: Historický zborník 14, č. 1 / Zost.: Bobák, Ján – Martin : Matica slovenská, 2004, s. 149-166.

NIŽŇANSKÝ, Eduard: Expropriation and Deportation of Jews in Slovakia. – In: Facing the Nazi Genocide. Non-Jews and Jews in Europe. – Berlin : Metropol, 2004, s. 205-230.

NIŽŇANSKÝ, Eduard: Slovenská historiografia v 90. rokoch 20. storočia o holokauste. – In: Historický časopis. – Roč. 52, č. 2 (2004), s. 317-330.

ORAVCOVÁ, Jana: Osudy banskobystričských židov v rokoch 1939 – 1942. – In: Historické rozhľady I. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, M.; Duchoň, M.; Varšo, I. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004, s. 145-162, tabl.

OSUSKÝ, Štefan: Memorandum. – In: Historický zborník 14, č. 1 / Zost.: Bobák, Ján – Martin : Matica slovenská, 2004, s. 132-145.

PAZÚRIKOVÁ, Andrea: Osudy vojakov z Oravy v nacistických lágroch. – In: Historické rozhľady I. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, M.; Duchoň, M.; Varšo, I. – Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2004, s. 195-205.

PEJS, Oldřich: Nákup koní v Chorvatsku pro slovenskou armádu v roce 1944. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 2 (2004), s. 87-95.

PEJS, Oldřich: Slovenská armáda a sovětsí váleční zajatci v létě 1941. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 30-46.

PEKÁR, Martin: Politický systém prvej SR so zreteľom na postavenie regiónu (štruktúrna analýza s príkladom Šariško-zemplínskej župy). – In: Regionálne dejiny a dejiny regiónov. Ročenka Katedry dejín FHPV PU 2004. – Prešov : Universum, 2004, s. 195-212.

ŠUMICHRAS, Peter – BYSTRICKÝ, Jozef: La Escuadrilla de Caza n°13. Ases eslovacos en el frente del Este (1942 – 1943). – In: Defensa. Revista internacional de Ejércitos, armamento y tecnología. – Roč. 27, num. 318 (2004), s. 62-66, fotogr.

Vojenská história

TOMASZEWSKA-PODRYGALLO, Jadwiga: Braterstwo broni. Oddział Slowaków w Powstaniu Warszawskim. – In: Kronika Warszawy. – Č. 2 (2004), s. 56-61, fotogr.

ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Zlatica: Mocensko-represivny aparát Slovenského štátu – nástroj poslušnosti a oddanosti nemeckej ríši. – In: Museli pracovat pro Říši. Nucené pracovní nasazení českého obyvatelstva v letech 2. světové války. – Praha : Státní ústřední archiv, 2004, s. 155-173.

ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Zlatica: Plukovníčka v. v. Lydie Horálková-Studničková. – In: Historie a vojenství. – Roč. 53, č. 4 (2004), s. 95-103, fotogr. /2. čs. samost. paradesantná brigáda/

ZURAWSKI, Radoslaw: Sprawa utworzenia komitetu czechoslowackiego w parlamencie brytyjskim. – In: Moderní dějiny 12. Sborník k dějinám 19. a 20. století. – Praha : Historický ústav AV ČR, 2004, s. 153-171.

* * *

ANTALOVÁ, Inge – VRZGULOVÁ, Monika: Porraimos – zabudnutý rómsky holokaust. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 11/12 (2004), s. 29-31, fotogr.

BANČÍKOVÁ, Miroslava: Záslužné skutky Poľnej nemocnice v Tisovci 1.-3. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 3 – 5 (2004), s. 7, 6, 8.

BEDNÁR, Ján: Partizáni v Novej Lehote. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 1 (2004), s. 6, fotogr.

BERNÁTH, Viliam: Cirkev a holokaust na Slovensku. – In: Bojovník. – Roč. 50, č. 6 (2005), s. 8, fotogr.

DRDOL, Jozef: Ozbrojené vystúpenie v okresoch Hnúšťa a Revúca, 1.-4. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 23 – 26 (2004), s. 7, 6, fotogr.

DRDOL, Jozef: Protifašistický odboj v Detve, 1.-2. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 25 – 26 (2004), s. 8, fotogr.

FERIANEC, Bohuslav: Zostrelený kanadský pilot po tretí raz na Slovensku. – In: Balneologický spravodajca. Vlastivedný zborník múzea 2001 – 2002. – Piešťany : Balneologické múzeum, 2004, s. 264-266.

GAJDOŠ, Milan: Americký novinár v SNP. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 12 (2004), s. 7, fotogr.

GAJDOŠ, Milan: J. Golian – muž činu. 1. – 7. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 14 – 19 (2004), s. 6, 7, 8, 7, 6, 5, fotogr.

HALAJ, Dušan: Generálmajor in memoriam Jozef Dobrovodský. Z galérie veliteľov povstaleckej armády. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 5 (2004), s. 7, fotogr.

HALAJ, Dušan: Plukovník Ján Dušan Hudec. Z galérie veliteľov povstaleckej armády. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 9 (2004), s. 6, fotogr.

HALAJ, Dušan: Plukovník Ján Kukliš, 1. – 2. Z galérie veliteľov povstaleckej armády. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 16 – 17 (2004), s. 6, fotogr.

HALAJ, Dušan: Gérard Forestier. Z histórie spoločného boja proti fašizmu. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 26 (2004), s. 6, fotogr.

HRUŠOVSKÝ, Ivan: Mládež vtedy vedela, kde je jej miesto. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 18 (2004), s. 10, fotogr.

HUBENÁK, Ladislav: Rasové zákonodarstvo na Slovensku (1939 – 1945). – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 3 (2004), s. 29-30, fotogr.

CHREBET, Vincent: Spomienky na činnosť oddielu Major, 1.-2. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 2 – 3 (2004), s. 7, fotogr.

JAMBRICH, Jozef: Ladislav Novomeský v Povstaní. Básnik a intelektuál vo vysokej politike. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 11/12 (2004), s. 33-35, fotogr.

KÁZMEROVÁ, Ľubica: Vatikánska misia Karola Sidora. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 1-2 (2004), s. 40-41, fotogr.

KAMZÍK, Ján: Jedna z najaktívnejších partizánskych brigád. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 10 (2004), s. 8. /Gottwald/

KATREBA, Zoltán: Karpatsko-duklianska operácia. Plány a realita. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 19 (2004), s. 22-23, fotogr.

KOPECKÝ, Milan: V obraně u řeky Ondavy. Bojové operace 1. československého armádního sboru v SSSR září 1944 – květen 1945. – In: Armády, technika, militaria. – Roč. 2, č. 12 (2004), s. 66-67, fotogr.

KORDÍK, František: „Vrátím sa živý“. Generál Ján Nálepka – Repkin. 1.-2. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 12 – 13 (2004), s. 6, fotogr.

Vojenská história

KRÁL, Jozef – STAND, Ján: Vysoko v oblakoch alebo kto bol Gustáv Lang? – In: Mariatál – informačný spravodaj. – Apríl 2004 – mim. príl., 8 s., fotogr.

MÁČE, Jan: Letecká válka nad Československom 1944 – 45. – In: Armády, technika, militaria. – Roč. 2, č. 12 (2004), s. 62-65, fotogr.

MAREK, Vladimír: Lázeň na Dukle. – In: A-report. – Roč. 15, č. 19 (2004), s. 28-29, fotogr.

MAREK, Vladimír: Major Jaroslav Krátký, styčný důstojník MNO u velitelství 1. čs. armády na Slovensku, 8. 10. 1911 – jaro 1945. – In: A-report. – Roč. 15, č. 17 (2004), s. 33, fotogr.

MAREK, Vladimír: Rotmistr Jozef Gabčík (plukovník in memoriam), člen výsadku „Antropoid“. – In: A-report. – Roč. 15, č. 12 (2004), s. 33, fotogr.

MAREK, Vladimír: Smrteľná cesta. Před šedesáti lety se po ústupu do hor začal naplňovat tragický osud povstaleckého velitele generála Rudolfa Viesta. – In: A-report. – Roč. 15, č. 22 (2004), s. 28-29, fotogr.

MASARYKOVÁ, Marta: Svedectvo o smrti. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 9 (2004), s. 10-11 : fotogr. /študenti v odboji, M. Nešpor/

MIČKO, Peter: Hospodárske pozadie Povstania. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 9 (2004), s. 30-31, fotogr.

MICHÁLEK, Slavomír: Ján Papánek v boji za demokraciu. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 9 (2004), s. 34-35, fotogr.

MIKULA, Eudovít: Spomienka na generála B. Kubicu. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 80, č. 9 (2004), s. 81 : fotogr.

MRKVÁNEK, Igor: Československé jednomotorové jednoplošníky ve službách Luftwaffe. – In: REVI. – Roč. 11, č. 56 (2004), s. 16-20, fotogr.

PAULIAK, Ervín: Slovenská národná rada pred SNP, 1. – 6. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 14 – 19 (2004), s. 7, 6, 7, 5.

PLEVA, Ondrej: Na margo prípadu Nižňanský, 1. – 2. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 9 – 10 (2004), s. 7, 6.

POVAŽAN, Gustáv: Obdivuhodný človek. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 21 (2004), s. 6, fotogr. /Imrich Gibala/

SÚDNY, Boris: Hanovcov prvý zostrel. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 80, č. 4 (2004), s. 50-52, fotogr.

STRENK, Mikuláš: Cesta k mohylám nezarastie, 1. – 2. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 25 – 26 (2004), s. 8, 7, fotogr.

ŠENŠEL, Ivan: Evanjelici a vojnový Slovenský štát. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 26 (2004), s. 11.

ŠMIGEL, Michal – MIČKO, Peter: Ukrajinskí utečenci skomplikovali SNP. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 2 (2004), s. 28-29, fotogr.

ŠTÍGEL, Jozef: Aj perom sa bojovalo. Ilegálna tlač po zatlačení SNP do hôr. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 18 (2004), s. 13.

ŠVANDA, Peter: Odišiel veľký vojak Malej vojny. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 20 (2004), s. 29, fotogr. /Teodor Obuch/

ŠVEC, Tomáš: Vojnové príbehy. Karpatsko-duklianska operácia. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 19 (2004), s. 24, fotogr.

VANČATA, Pavel: Nezapomenutelný cvičný let. – In: REVI. – Roč. 11, č. 51 (2004), s. 38-40, fotogr. /čs. západný odboj/

ŽALMAN, Miloslav: Spravodajské aktivity partizánov, 1. – 3. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 2 – 4 (2004), s. 6, 7, 7, fotogr.

ŽIAK, Jozef: Generálov návrat domov. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 19 (2004), s. 25, fotogr. /Peter Vlčko/

1945 – 1993

DÚBRAVČÍK, Jan: Dvacítka. Kronika leteckého pluku. / Odp. red.: Moucha, A. – Cheb : Svět Křídél, 2004. – 282 s., fotogr. príl. – lit.

Generál studené války : Armádní generál Miroslav Vacek – exministr národní obrany ČSFR. – Praha : Erika, 2004. – 203 s., príl.

HANZLÍK, František – CHRASTIL, Sylvester – KOZÍLEK, Rostislav: Armáda v zápase o politickou moc v Československu v letech 1945 – 1948. Sborník dokumentů. – [Praha 2004]. – 166 s., příl.

IRRA, Miroslav – MATOULEK, Jaroslav – VYSTAVĚL, Stanislav: Označování a zbarvení letadel československého vojenského letectva v období 1945 až 1957 : Czechoslovak Air Force Aircraft Marking and camouflage of the 1945 – 1957 period. – Praha : Jan Máče, 2004. – 88 s. : fotogr., tabl.

KAPLAN, Karel: Československo v poválečné Evropě. – Praha : Karolinum, 2004. – 406 s., pram. a lit., reg.

NÁDOVIČ, Svetozár: Čelom vzad! (O dôstojnom odchode po nedôstojnom príchode.) Sovietska armáda v Československu 1968 – 1991 (memoáre). – Bratislava : MO SR, 2004. – 195 s., fotogr., res., příl.

PAUER, Jan: Praha 1968. Vpád Varšavské smlouvy. Pozadí – plánování – provedení. – Praha : Argo, 2004. – 358 s., fotogr. příl.

Sověťizace armád střední a jihovýchodní Evropy po druhé světové válce : Sborník Vojenské akademie věnovaný mezinárodní vědecké konferenci 12. – 13. 11. 2003 v Brně, Řada C-D, zvl. č. – Brno : Vojenská akademie, 2004. – 215 s.; Obsah: *Odziemkowski, Janusz:* Indoktrynacja komunistyczna w wojsku Polskim, s. 7-20; *Bílek, Jiří:* Hlavní etapy a směry sověťizace československé armády v letech 1945 – 1955, s. 21-34; *Vaculík, Jaroslav:* Osvětová služba 1. československého armádního sboru v SSSR a čeští vojáci z Volyně, s. 35-39; *Vondrášek, Václav:* Konstituování a činnost ilegálních struktur KSČ v československé armádě v letech 1945 – 1948, s. 41-52; *Hanzlík, František:* Podíl vojenského obranného zpravodajství na prohlubování vlivu SSSR na vývoj v poválečném Československu, s. 53-68; *Dohnal, František:* Počátky sověťizace československé vojenské a zdravotní služby, s. 69-74; *Macuc, Mihai:* The establishment of the communist structures in the Romanian Armed Forces 1945 – 1965, s. 75-87; *Salák, Pavel:* Vojenská výpomoc – právní rámec jednoho ze způsobů zneužívání armády při budování socialismu, s. 89-99; *Štaigl, Jan:* Unifikácia výzbroje československej armády a zbrojný priemysel na Slovensku na začiatku 50. rokov, s. 101-117; *Lánik, Jaroslav:* Zbrojenie na počiatku 50. let 20. stoley a možnosti československého průmyslu, s. 119-135; *Pilát, Vladimír:* Karibská krize a možnosti čs. obranného průmyslu, s. 137-150; *Chrastil, Sylvestr:* Resověťizace československé společnosti a armády v sedmdesátých letech, s. 151-159; *Povolný, Daniel:* Velitelskoštabní cvičení Šumava (červen – srpen 1968), s. 161-186; *Kalous, Jan:* Jičínský incident v září 1968, s. 187-193; *Sicha, Richard M.:* Stručný nástin zabezpečení dočasného pobytu vojsk SSSR na území ČSSR a jeho důsledky, s. 195-199; *Andrejsek, Tomáš:* Mezinárodněprávní regulace spolupráce v rámci Varšavské smlouvy, s. 201-212; *Procházka, Stanislav:* Vzpomínka, s. 213-215.

VACULÍK, Jaroslav: Poválečná repatriace československých tzv. přemístěných osob (Displaced Persons). – Brno : Masarykova univerzita, 2004. – 91 s.

* * *

BENČÍK, Antonín: Srpnová intervence a role intervenčních armád v systému velmocenského nátlaku Moskvy a varšavské pětky v plánech na porážku reformního hnutí. – In: Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu, sv. II. / Sest.: Kárník, Zdeněk; Kopeček, Michal. – Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR – Dokořán, 2004, s. 228-270.

JANEK, István: Károlyi Mihály a csehszlovák-magyar viszony és a lakosságcsere rendezéséért 1945 – 1948 között : [Mihály Károlyi o usporiadaní československo-maďarských vzťahov a výmene obyvateľstva v rokoch 1945 – 1948.] – In: Századok. – Roč. 138, č. 1 (2004), s. 207-221.

JANIGA, Juraj: Zriadenie a budovanie Vojenského obvodu Javorina. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 101-113.

LÁNÍK, Jaroslav: Plány výroby výbušnín v Československu na počátku 50. let 20. stoley. – In: Historie a vojenství. – Roč. 53, č. 4 (2004), s. 83-94, tabl., mp.

MASKALÍK, Alex: Názory velenia vojenskej oblasti 4 na možnosti vojenskej ochrany a obrany južných hraníc Slovenska v rokoch 1945 – 1950. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 57-73.

PETRUF, Pavol: Proces s dr. Jozefom Tisom v správe francúzskeho generálneho konzula v Bratislave E. M. Manac'ha. – In: Studia Historica Tynaviensia IV. K životnému jubileu prof. PhDr. Jozefa Šimončiča, CSc. / Ed.: Dobrotková, Marta – Trnava : Katedra histórie FF Trnavskej univerzity, 2004, s. 231-236.

Vojenská história

POUROVÁ, Jitka: Zprístupňovanie dokumentů vzniklých činností bývalé vojenskej kontrarozviedky. – In: Vojenské rozhledy. – Roč. 13, č. 4 (2004), s. 117-126 [25. 2. 1948 – 15. 2. 1990]

RODÁK, Jozef: K niektorým otázkam pomoci československej armády obyvateľstvu východného Slovenska v rokoch 1945 – 1947. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 2 (2004), s. 96-105.

ŠMIGEL, Michal: Politické aspekty súdneho procesu s Dr. Jozefom Tisom. – In: Acta Historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie Fakulty humanitných vied UMB 7. – Banská Bystrica : FHV UMB, 2004, s. 141-147.

* * *

BUČKA, Peter: Križovatky armádneho vrcholového športu. Rozvoj zdatnosti v zelenom. – In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 4, č. 1-2 (2004), s. 20-21, fotogr.

KOLLER, Martin V.: Logistické vozidlo GTS-M. – Armádní technický magazín. – Roč. 36, č. 12 (2004), s. 40-41, fotogr.

KŘÍŽ, Petr: Jak se vařilo v ČSLA? – In: Armádní technický magazín. – Roč. 36, č. 12 (2004), s. 18-19, fotogr.

MÁČE, Jan: Označovanie letadel československého a českého vojenského letectva v období 1945 – 2004, 1.-2. – In: Vojenské letectvo. – Roč. 2, č. 3 – 4 (2004), s. 20-22, 8-11, fotogr.

PO ROKU 1993

NIŽŇANSKÝ, Jaroslav – NEČAS, Pavel: Plánovanie informačných operácií v Ozbroyených silách Slovenskej republiky. (Podľa štandardných postupov NATO) – Bratislava : VIA MO SR, 2004. – 80 s.

ONDREJCSÁK, Róbert, ed.: Odporúčania pre aktualizáciu Bezpečnostnej stratégie Slovenskej republiky. – Bratislava : Inštitút obrany a bezpečnosti MO SR, 2004. – 142 s., gr., tabl.

TARASOVIČ, Vladimír, ved. aut. kol.: Hodnotenie bezpečnostného prostredia (východiská a perspektívy). – Bratislava : Inštitút obrany a bezpečnosti MO SR, 2004. – 178 s., tabl.

TARASOVIČ, Vladimír, ed.: Demokratické riadenie a kontrola ozbrojených síl: máj 2002 – október 2003. – Bratislava : Inštitút obrany a bezpečnosti MO SR, 2004. – 128 s., gr., tabl.

VESELÝ, Ľudovít, zodp. red.: Doktrína pozemných síl. – Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2004. – 89 s.

VESELÝ, Ľudovít, zodp. red.: Logistická doktrína Ozbroyených síl Slovenskej republiky. – Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2004. – 99 s., príl.

VESELÝ, Ľudovít, zost. a red. upr.: Ročenka Ministerstva obrany Slovenskej republiky 2003. – Bratislava : MO SR, 2004. – 163 s., grafy, obr., tabl., mp.

Vojenská doktrína vzdušných síl. Generálny štáb Ozbroyených síl SR. – Bratislava : MO SR, 2004. – 88 s., tabl., príl.

* * *

BOSILJČIC, Nenad: Euro-Atlantická bezpečnostná architektúra: krízový management v rámci novej spolupráce NATO – EÚ. – In: Politické vedy. – Roč. 6, č. 4 (2004), s. 48-69.

CHORVÁT, Peter: K problematike súčasného stavu slovenského vojenského slangu. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 94-100.

JANGL, Štefan: Bezpečnostná politika v rezorte MO SR – informačná bezpečnosť. – In: Vojenské obzory. – Roč. 10, č. 1 (2004), s. 87-101.

LACKOVIČ, Roman: Budúce pôsobenie Ozbroyených síl SR v operáciách. – In: Vojenské obzory. – Roč. 10, č. 2-3 (2004), s. 129-142.

LACKOVIČ, Roman: Účasť Slovenskej republiky a jej ozbrojených síl v operáciách Severoatlantickej aliancie. – In: Vojenské obzory. – Roč. 10, č. 1 (2004), s. 102-112.

NIŽŇANSKÝ, Jaroslav: Sedem poznámok k informačným operáciám. – In: Vojenské obzory. – Roč. 10, č. 1 (2004), s. 67-86.

NOVOSAD, Ondřej: Poznatky, postrehy a skúsenosti z nasadenia slovenských vojakov v operácii Iracká sloboda. – In: Vojenské obzory. – Roč. 10, č. 2-3 (2004), s. 20-30.

Vojenská história

RÁBEK, František: Duchovná obroda Ozbrojených síl Slovenskej republiky. – In: Vojenská osveta. – Roč. 1, č. 1 (2004), s. 5-26.

* * *

BOZDAN, M.: Príbeh slovenských lietadiel L-39V. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 80, č. 4 (2004), s. 40-44, fotogr., nákr.

DANGL, Vojtech: K problematike stavu a perspektív vojenskej historiografie na Slovensku (malá bilancia po 12 rokoch). – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 88-93.

DOLINAY, Ján: DANA – skvelá „dáma“ z Dubnice. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 6 (2004), s. 20, fotogr.

GÁFRIK, Andrej: Slovenská republika. Ozbrojené sily SR. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 6 (2004), s. 10-13, fotogr.

GOGORA, Marián: Ako ďalej s Aligatorom? – In: Obrana. – Roč. 12, č. 26 (2004), s. 12-13, fotogr.

GRUCA, Miroslav: Etický kódex profesionálneho vojaka. – In: Vojenské obzory. – Roč. 10, č. 1 (2004), s. 60-62.

GYÜRÖSI, Miroslav: Zuzana XA-1. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 14 (2004), s. 16-17, fotogr.

HRADSKÝ, Juraj: Výzbroj pre Pluk čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky (historická jednotka). – In: Střelecký magazín. – Roč. 9, č. 12 (2004), s. 38-39, fotogr.

LACKOVIČ, Roman: Ozbrojené sily SR v operáciách NATO. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 6 (2004), s. 23-25, fotogr., tabl.

MARCHEVKA, Peter: Krízový manažment Slovenskej republiky. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 9 (2004), s. 26-27, fotogr.

MARTINEC, Jan: DANA. Samohybná kanonová houfnice vz. 77. – In: Armády, technika, militaria. – Roč. 2, č. 12 (2004), s. 29-33, fotogr.

MINÁR, Miroslav: Slovenské letisko v Bagrame. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 9 (2004), s. 4-6, fotogr.

NIŽŇANSKÝ, Jaroslav: Posilniť informačnú bezpečnosť štátu. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 12 (2004), s. 26-27, fotogr.

ONDREJCSÁK, Róbert: Cesta Slovenskej republiky do NATO (1993 – 2004). – In: Obrana. – Roč. 12, č. 6 (2004), s. 26-28, fotogr.

PLESCHER, Jindřich: Naši v kosovskom ohni. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 7 (2004), s. 9, fotogr.

POLÁČEK, Michal: Kontrola zbrojenia a odzbrojenia, 1.-2. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 18, 20 (2004), s. 26-27, fotogr.

STOLÁR, Michal J.: Koniec „veľvyslancov“ Slovenska na európskom nebi. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 80, č. 4 (2004), s. 16-19, fotogr.

STOLÁR, Michal J.: Vzdušné sily OS SR v roku 2004. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 80, č. 7 (2004), s. 28-33, fotogr.

VITKO, Pavol: Aktualizácia Modelu 2010. – In: Obrana. – Roč. 13, č. 8 (2004), s. 6, fotogr.

VITKO, Pavol: Slováci na Afroditiinom ostrove. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 8 (2004), s. 4-5, fotogr.

VITKO, Pavol: Slovenskí orlí na Golanoch. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 26 (2004), s. 4-5, fotogr.

PRÁCE PRESAHUJÚCE VYMEDZENÉ CHRONOLOGICKÉ OBDOBIA

BARANOVÁ, Daniela – TÓTH, Dezider, zost.: Účasť kresťanov v protifašistickom odboji v strednej Európe v rokoch 1933 – 1945 : Materiály z medzinárodnej konferencie, ktorá sa uskutočnila 9. – 10. októbra 2001 v Múzeu SNP v Banskej Bystrici, II. časť : Postoje katolíckych a pravoslávnych kresťanov k fašizácii a nacistickému spoločenskému životu v strednej Európe v rokoch 1933 – 1945 a ekumenizmus v odboji. – Lipt. Mikuláš : Transcius pre Múzeum SNP, 2004. – 291 s.; Obsah: *Hal'ko, Jozef:* Pápež Pius XII. a holokaust, s. 13-40; *Denzler, Georg:* Katolícke prístupy k nacionálnemu socializmu, s. 41-67; *Katuninec, Milan:* Aktivity nemeckých katolíckych odborárov proti národnému socializmu, s. 68-72; *Benda, Vladimír:* Rímsko-katolícka cirkev v Čechách a na Moravě v boji proti fašizmu v létech 1933 – 1945, s. 73-76; *Szymeczek, Jozef:* Katolícke kňazstvo na Těšínsku v čase okupácie, s. 77-89; *Hölvényi, György:* Působenie blaženého Vílmosa Apora, biskupa a martýra z Györu, s. 90-99; *Vilhan, Miroslav:*

Vojenská história

Účasť katolíckych kresťanov na protifašistickom odboji na Slovensku v rokoch druhej svetovej vojny, s. 100-112; *Gajdoš, Milan*: Zápas vatikánskeho diplomata mons. Giuseppe Burzia o záchranu slovenských Židov, s. 113-126; *Šturák, Peter*: Účasť gréckokatolíckych kňazov a veriacich v protifašistickom odboji na Slovensku v rokoch 1933 – 1945, s. 127-137; *Katuninec, Milan*: Postoje slovenských katolíckych odborárov k fašizácii a nacizácii, s. 138-146; *Jelínek, Yeshayahu A.*: Na okraj beatifikačného procesu biskupa Jána Vojtašáka, s. 147-170; *Baranová, Daniela*: Ľudovít Veselý, s. 171-172; *Šuvarský, Jaroslav*: Zaslúžili sa o Československo, s. 175-193; *Gerka, Milan*: Pravoslávna cirkev na Slovensku a jej postoj k fašizácii a nacizácii v rokoch 1933 – 1945, s. 194-199; *Dubíny, Ján*: Ekumenizmus, s. 203-204; *Burz, Ulfried*: Kresťanská spoločnosť Rakúska a nacionálny socializmus (1933 – 1945) medzi asimiláciou a odbojom, s. 205-219; *Uhl, Ernst*: Ekuména v Nemecku 1933 – 1945 a otázky odboja proti fašizmu, s. 220-238; *Wontor-Cichy, Teresa*: Kresťanskí duchovní v koncentračnom tábore Auschwitz, s. 239-265; *Poloncarz, Marek*: Duchovenstvo v policajnej väznici Malá pevnosť v rokoch 1944 – 1945, s. 266-279; *Baranová, Daniela*: SNP a ekumenizmus, s. 280-288.

FRANCEV, Vladimír: Exportní tančíky Praga. Export Tankettes. – Praha : Miroslav Bílý, [2004]. – 80 s., fotogr., nákr.

KAPLAN, Karel – KOSATÍK, Pavel: Gottwaldovi muži. – Praha : Paseka, 2004. – 333 s., fotogr., reg.

KAUTSKÝ, Emil Karol: Kauza Štefánik. Legendy, fakty a otázniky okolo vzniku Česko-Slovenskej republiky. – Martin : Matica slovenská, 2004. – 295 s., fotogr., lit., reg.

KRIČFALUŠI, Michal – RICHTER, Karel: Účtování s časem I. V náručí gulagu. – Praha : Společnost Rusínů a přátel Podkarpatské Rusi, 2004. – 271 s.

PEJČOCH, Ivo – PEJS, Oldřich: Obrněná technika 5. Střední Evropa 1919 – 1945 (1. část) Polsko, Rakousko, Československo. – Praha : Ares, Jan Vašut, 2004. – 375 s., fotogr. příl.

SMATANA, Karol: Zabudnutá munička na Považí : 1934 – 2004. – B.m.v. : b.v., 2004. – 361 s., nákr.

STEHLÍK, Eduard: Srdce armády. Generální štáb 1919 – 2004. – Praha : MO ČR – AVIS, 2004. – 95 s., fotogr., pram. a lit.

ŠÁDA, Miroslav: Československé ruční palné zbraně a kulometry. – Praha : Naše vojsko, 2004. – 199 s., obr. příl.

ŠUMICHRAST, Peter – ANĎAL, Jozef: Letov Š-328 a Š-528. Vydané ako zvláštne číslo časopisu HT model speciál No 910. – Poprad : HT model, 2004. – 70 s., fotogr., nákr.

VALLO, Dušan a kol.: Vojenský terminologický a výkladový slovník. – Bratislava : Igor Kvasnica, 2004. – 255 s., obr., lit.

VARINSKÝ, Vladimír: Tábory nútenej práce na Slovensku v rokoch 1941 – 1953. – Banská Bystrica : Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, 2004. – 125 s., príl., reg., res.

* * *

BAKA, Igor: Vznik, organizácia a činnosť Hlinkovej mládeže v rokoch 1938 – 1940. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 21-40.

JANAS, Karol: K problematike hraničných sporov s Nemeckou ríšou v rokoch 1938 – 1943 v Bratislave a okolí. – In: Bratislava XVI. Zborník Mestského múzea. – Bratislava : Mestské múzeum v Bratislave, 2004, s. 121-128 : fotogr.

JANČO, Ľudovít: Koncepcia civilnej ochrany na Slovensku v rokoch 1959 – 2002. – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 4 (2004), s. 94-100.

JANČO, Ľudovít: Ženíjné učilište čs. armády 1920 – 1972 : (Náčrt vývoja). – In: Vojenská história. – Roč. 8, č. 3 (2004), s. 113-123.

KAMENEC, Ivan: Poznámky k historiografii dvoch totalitných režimov na Slovensku. – In: Historický časopis. – Roč. 52, č. 2 (2004), s. 106-124.

KUTĚJ, Libor: Historie vojenského obranného zpravodajství. – In: Vojenské rozhledy. – Roč. 13, č. 2 (2004), s. 126-143.

VIMMER, Pavel: Genealogické pramene vo Vojenskom historickom archíve v Trnave a v iných vojenských archívoch. – In: Príručka ku genealogickému výskumu na Slovensku a v slovacikálnom zahraničí. / Zost.: Šišmiš, Milan – Martin : Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, 2004, s. 173-182.

Vojenská história

* * *

- ANDROVIČ, Štefan:** 32. bilp a jeho trenčianska kapitola. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 80, č. 5 (2004), s. 38-41, fotogr.
- ČÁNI, Karol:** K 60. výročiu Slovenskej brigády v Juhoslávii, 1. – 4. – In: Bojovník. – Roč. 49, č. 22 – 25 (2004), s. 6, mp.
- DOLINAY, Ján:** Skromný, ale slávny Letov Š.328. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 26 (2004), s. 20, fotogr.
- KRAJČOVIČOVÁ, Natália:** Andrej Hlinka v slovenskej politike. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 1 (2004), s. 22-24, fotogr.
- MÁČE, Jan:** Zbarvení letadel československého a českého letectva 1945 – 2004, 2. část. – In: Armády, technika, militaria. – Roč. 2, č. 12 (2004), s. 40-43, fotogr.
- MAJERIKOVÁ, Milica:** Vojna na Spiši. Ako sme prišli o 13 spišských dedín? – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 4 (2004), s. 32-33, mp.
- MICHNICA, Jozef:** Naši vojenski športovci v histórii olympiád. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 16 (2004), s. 28-30, obr., tabl.
- PÁSTOR, Zoltán:** Spor o Javorinu pred haagským tribunálom. – In: Historická revue. – Roč. 15, č. 3 (2004), s. 14-15, fotogr., mp.
- RŮŽIČKA, Dalibor:** Obranný průmysl Československa. – In: Česká a slovenská otázka v soudobém světě. Naše zájmy a základy naší hodnotové orientace v EU / S. Kučerová a kol. – Brno : Konvoj, 2004, s. 244-246.
- STEHLÍK, Eduard:** Srdce armády – Generální štáb 1919 – 2004. The heart of the Armed Forces – General Staff 1919 – 2004. – In: Czech Armed Forces Today. – Č. 3 (2004), s. 16-19, fotogr.
- ŠIMŮNEK, Pavel:** Československé vojenské letecké odznaky zavedené od roku 1918. – In: Vojenské letectvo. – Roč. 2, č. 3/4 (2004), s. 44-45, fotogr.
- ŠMÍD, Jan:** Československé bodáky vzor 58, I. – II. – In: Střelecký magazín. – Roč. 9, č. 2 – 3 (2004), s. 12-14, 52-53, fotogr.
- ŠMÍD, Jan:** Rakousko-uherské adaptace bodáků vzor 1895, 1. – 2. – In: Střelecký magazín. – Roč. 9, č. 8 – 9 (2004), s. 14-15, 18, fotogr.
- ŽIAROVSKÝ, Andrej:** Dunajská flotila c. a k. monarchie. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 3 (2004), s. 18-20, fotogr.
- ŽIAROVSKÝ, Andrej:** Osudy cisárových dunajských lodí. – In: Obrana. – Roč. 12, č. 14 (2004), s. 18-20, obr.

Vojenská história

ZOZNAM EXCERPOVANÝCH ČASOPISOV A PERIODICKÝCH ZBORNÍKOV

A-report. Čtrnáctidenník Ministerstva obrany ČR
Acta Historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie FHV UMB
ATM – Armádní technický magazín
ATM – Armády, technika, militaria
Bibliographie internationale d'histoire militaire
Bojovník. Dvojtýždenník antifašistov
Czech Armed Forces Today – Armáda České republiky dnes
Časopis Národního muzea – řada historická
Český časopis historický
Dějiny a současnost
Hadtörténelmi Közlemények
História. Revue o dejinách spoločnosti
História – maď.
Historica. Zborník Filozofickej fakulty UK
Historická revue
Historické štúdie. Ročenka Historického ústavu SAV
Historický časopis Historického ústavu SAV
Historický obzor
Historický zborník. Zborník Slovenského historického ústavu MS
Historie a vojenství. Časopis Historického ústavu Armády ČR
Letectví + kosmonautika
Medea. Studia Mediaevalia et Antiqua. Zborník Katedry všeobecných dejín FiF UK
Medzinárodné otázky
Militärgeschichte. Zeitschrift für historische Bildung
Militärgeschichtliche Zeitschrift
Moderní dějiny. Sborník k dějinám 19. a 20. století
Obrana. Vojenský dvojtýždenník MO SR
Österreichische Militärische Zeitschrift
Pamiętki i muzea. Revue pre kultúrne dedičstvo
Politické vedy. Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy
Przegląd Historyczno-wojskowy
REVI – dvoměsíčník o letadlech a letcích
Slezský sborník
Slovenská archeológia
Slovenská archivistika
Soudobé dějiny
Střelecký magazín
Studia Archeologica Slovaca Mediaevalia
Studia Historica Nitriensia. Zborník Katedry histórie a archeológie UKF
Studia Historica Tyrnaviensia. Spoločenskovedný zborník Katedry histórie FH TU
Századok
Vojenská história. Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo
Vojenské letectvo
Vojenské obzory – teoretický časopis MO SR
Vojenské rozhledy – teoretický časopis Armády ČR
Zahraničná politika. Listy SFPA
Zahraničné slovaciká
Zborník Slovenského národného múzea

Zostavila B. Šed'ová

Vojenská história

AUTORI ČÍSLA

Mgr. Marek **MEŠKO**, Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda,
nám. J. Herdu 2, 917 01 Trnava

Mgr. Miroslav **LYSÝ**, PhD., Právnická fakulta, Šafárikovo nám. č. 6, 811 06 Bratislava

doc. PhDr. Oldřich **VANĚK**, CSc., Vrbická 1894/18, 031 01 Liptovský Mikuláš

PhDr. Igor **BAKA**, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Michal **SCHVARC**, Slovenské národné múzeum – Múzeum Karpatských Nemcov,
Žižkova 14, 811 09 Bratislava

Mgr. Martin **HOLÁK**, PhD., SWAN, a.s., Borská 6, 841 04 Bratislava

PhDr. František **CSÉFALVAY**, CSc., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

UPOZORNENIE REDAKCIE

Odovzdávanie rukopisov

Príspevky do Vojenskej histórie odovzdávajú, resp. posielajú zásadne na disketách v textových editoroch Word 6.0, Word 97, v iných len na základe dohovoru. Poznámky je potrebné uvádzať až za text štúdie, nie pod čiarou. K diskete je potrebné priložiť jeden tlačенý exemplár príspevku. K štúdiu je potrebné pripojiť resumé v rozsahu cca jednej strany a osobné údaje o autorovi: rodné číslo, adresu, číslo účtu, telefonický kontakt, e-mailovú adresu.

Rozsah príspevkov

Rozsah štúdií, vrátane poznámkového aparátu, by nemal presiahnuť 40 strán. Recenzie môžu byť v rozsahu do 15 strán, anotácie maximálne do 3 strán. Počet strán sa počíta podľa počtu znakov (1 800 znakov na stranu).

Poznámkový aparát a citovanie

Vzhľadom na platnosť STN ISO 690, ktorá obsahuje aj Národnú prílohu, je potrebné pri citáciách rešpektovať aspoň jej základné zásady. Pre uľahčenie citovania uvádzame niektoré vzory:

¹VÁROŠ, M.: Posledný let generála Štefánika. Bratislava : International, 1994, s. 56.

²PEJSKAR, J., ed.: Poslední pocta : Památník na zemřelé československé exulanty v letech 1948 – 1981. B. m. : Konfrontace, 1986, sv. 2., s. 118-121.

(v prameni neuvedené miesto vydania: bez miesta; podobne aj pri neuvedenom vydavateľstve: b. v., roku: b. r.)

³ŠPIRKO, D. – LUPTÁK, M.: Obrana bratislavského predmostia vo francúzsko-rakúskej vojne roku 1809. In: Vojenská história, roč. 6, 2002, č. 1, s. 9-10.

⁴DEIGHTON, L.: Blitzkrieg : Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque. Prel. Z. Kárník. Praha : Argo, 1994, s. 85.

⁵PEJSKAR, ref 2, s. 97.

– v prípade, že v jednej poznámke sú uvedené dva pramene toho istého autora, v ďalších poznámkach uvádzame aj prvé slová názvu prameňa: PEJSKAR, Poslední, ref 2, s. 93.

– autor nemusí uvádzať mená všetkých pôvodcov citovaného diela (druhého, tretieho) alebo ak má citované dielo viacerých ako troch pôvodcov uvádzame: ŠPIRKO, D. a i. (a iní) alebo ŠPIRKO, D. et al. (et alii)

– v prípade viacerých miest vydania, alebo názvov vydavateľstiev píšeme bodkočiarku alebo čiarku: Praha; Bratislava : Argo; Concordia, 1999

– údaje v bibliografickom popise citovaného prameňa sa uvádzajú v jazyku prameňa až po údaj o rozsahu – skratkou pre označovanie strán alebo strany je s., ročníky časopisov a čísla zborníkov sa uvádzajú arabskými číslicami. Pokiaľ sú dokumenty v edíciách číslované, je potrebné uvádzať okrem strán aj číslo.

– pri odkaze na archívny prameň uvádzať skratky: f. (nie fond)

šk. (ako škatuľa, nie krabica)

č. j. (s medzerou)

VÚA – VHA Praha, f.; pozri tiež PEJS, O.: ...

Tamže, s. 8. (nie tamtiež)

Čísla poznámok v texte uvádzať indexovo: ⁴ nie: ⁴⁾ ^{4/}

Adresa redakcie: Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava.

☎ 02/48 207713

E-mail: stanovam@mod.gov.sk

Redakčná rada si vyhradzuje právo na základe vyžiadaných odborných posudkov rozhodnúť o uverejnení, prípadne vrátení príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

OBSAH

Štúdie

MEŠKO, Marek: Boje Byzancie s Pečenehmi o Trákiu v rokoch 1088 až 10913

LYSÝ, Miroslav: Účasť Uhorska na protihusitských vojnách
v Čechách a na Morave28

VANĚK, Oldřich: Podmienky a proces vzniku 4. partizánskej brigády
(november 1944 – február 1945)49

BAKA, Igor: Nasadenie civilného obyvateľstva na opevňovacie práce
Slovenska v rokoch 1944 – 194570

Dokumenty a materiály

SCHVARC, Michal – HOLÁK, Martin: Marcová kríza 1939 v Československu
vo svetle vybraných nemeckých dokumentov86

CSÉFALVAY, František: Nemecký dokument o zlyhaní slovenskej
1. pešej divízie koncom októbra 1943 (1. časť).....128

Recenzie

SORBY, Karol: Suez 1956. Súmrak tradičného kolonializmu na Blízkom východe.
(V. Bystrický).....145

Anotácie147

Bibliografia.....156

INHALT

Studien

MEŠKO, Marek: Die Kämpfe der Byzanz gegen Petschenegen um Thrakien
in den Jahren 1088 bis 1091.....3

LYSÝ, Miroslav: Die Teilnahme Ungarns an den gegenhussitischen Kriegen
in Böhmen und Mähren.....28

VANĚK, Oldřich: Die Bedingungen und das Prozess der Entstehung
der 4. Partisanenbrigade (November 1944 – Februar 1945).....49

BAKA, Igor: Der Einsatz der zivilen Bevölkerung in der Slowakei
an den Schanzarbeiten in den Jahren 1944 – 1945.....70

Dokumente und Materialien

SCHVARC, Michal – HOLÁK, Martin: Die Märzkrise 1939
in der Czechoslovakische Republik im Licht der ausgewählten
deutschen Dokumente86

CSÉFALVAY, František: Ein deutsches Dokument über Versagen
der 1. slowakischen Fussdivision am Ende Oktober 1943 (Teil 1).....128

Recensionen.....145

Wörterverzeichnissen, Glossen147

Bibilographie.....156

CONTENTS

Studies

MEŠKO, Marek: Fights between Byzantia and Peceneg for Tracia in 1088 – 1091.....3

LYSÝ, Miroslav: Involvement of Hungary in Anti-Hussite Wars
in Bohemia and Moravia.....28

VANĚK, Oldřich: Conditions and Process of the 4th Partisan Brigade Establishment
(November 1944 – February 1945).....49

BAKA, Igor: Deployment of Civilian Population in Slovakia
to Fortification Works in 1944 – 1945.....70

Documents and materials

SCHVARC, Michal – HOLÁK, Martin: The March Czechoslovak Crisis
in 1939 in the Light of Selected German Documents86

CSÉFALVAY, František: The German Document on Failure of the Slovak
First Infantry Division in October 1943 (1 Part)128

Reviews145

Annotations, glossed.....147

Bibliography.....156

Vojenská história 1/2007

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo

Vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave
v spolupráci s Ministerstvom obrany SR

Editor a šéfredaktor: doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Výkonná redaktorka: Mgr. Mária Stanová

Grafická úprava: Alena Madajová

Redakčná rada: PhDr. Igor Baka, PhD., PhDr. Michal Barnovský, DrSc.,
PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., PhDr. František Cséfalvay, CSc.,
mjr. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD., PhDr. Viliam Čičaj, CSc.,
PhDr. Vojtech Dangel, CSc. (podpredseda), PhDr. Marián Hronský, DrSc.,
Mgr. Peter Kralčák, plk. Dr. Jaroslav Nižňanský, PhD.,
PhDr. Vladimír Segeš, PhD. (predseda), PhDr. Jan Štaigl, CSc.,
doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Vychádza štyrikrát ročne.

Rozširuje Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Kontaktné emailové adresy: sedovab@mod.gov.sk

stanovam@mod.gov.sk

Tel. kontakt: +421/2/4820 7713, 4820 7703

Fax: +421/2/4820 7719

Schválené do tlače dňa: 2. 4. 2007

Registračné číslo 1713/97

Nepredajné

ISSN 1335-3314

Tlač: OPZ HS MO SR, Kutuzovova 8, Bratislava

Na obálke: Pešiak rakúsko-uhorskej spoločnej armády s plnou poľnou
podľa predpisu z roku 1888

OBSAH

Štúdie

MEŠKO, Marek: Boje Byzancie s Pečenehmi o Trákiu v rokoch 1088 až 10913

LYSÝ, Miroslav: Účasť Uhorska na protihusitských vojnách
v Čechách a na Morave28

VANĚK, Oldřich: Podmienky a proces vzniku 4. partizánskej brigády
(november 1944 – február 1945)49

BAKA, Igor: Nasadenie civilného obyvateľstva na opevňovacie práce
Slovenska v rokoch 1944 – 194570

Dokumenty a materiály

SCHVARC, Michal – HOLÁK, Martin: Marcová kríza 1939 v Československu
vo svetle vybraných nemeckých dokumentov86

CSÉFALVAY, František: Nemecký dokument o zlyhaní slovenskej
1. pešej divízie koncom októbra 1943 (1. časť).....128

Recenzie

SORBY, Karol: Suez 1956. Súmrak tradičného kolonializmu na Blízkom východe.
(V. Bystrický).....145

Anotácie147

Bibliografia.....156

INHALT

Studien

MEŠKO, Marek: Die Kämpfe der Byzanz gegen Petschenegen um Thrakien
in den Jahren 1088 bis 1091.....3

LYSÝ, Miroslav: Die Teilnahme Ungarns an den gegenhussitischen Kriegen
in Böhmen und Mähren.....28

VANĚK, Oldřich: Die Bedingungen und das Prozess der Entstehung
der 4. Partisanenbrigade (November 1944 – Februar 1945).....49

BAKA, Igor: Der Einsatz der zivilen Bevölkerung in der Slowakei
an den Schanzarbeiten in den Jahren 1944 – 1945.....70

Dokumente und Materialien

SCHVARC, Michal – HOLÁK, Martin: Die Märzkrise 1939
in der Czechoslovakische Republik im Licht der ausgewählten
deutschen Dokumente86

CSÉFALVAY, František: Ein deutsches Dokument über Versagen
der 1. slowakischen Fussdivision am Ende Oktober 1943 (Teil 1).....128

Recensionen.....145

Wörterverzeichnissen, Glossen147

Bibilographie.....156

CONTENTS

Studies

MEŠKO, Marek: Fights between Byzantia and Peceneg for Tracia in 1088 – 1091.....3

LYSÝ, Miroslav: Involvement of Hungary in Anti-Hussite Wars
in Bohemia and Moravia.....28

VANĚK, Oldřich: Conditions and Process of the 4th Partisan Brigade Establishment
(November 1944 – February 1945).....49

BAKA, Igor: Deployment of Civilian Population in Slovakia
to Fortification Works in 1944 – 1945.....70

Documents and materials

SCHVARC, Michal – HOLÁK, Martin: The March Czechoslovak Crisis
in 1939 in the Light of Selected German Documents86

CSÉFALVAY, František: The German Document on Failure of the Slovak
First Infantry Division in October 1943 (1 Part)128

Reviews145

Annotations, glossed.....147

Bibliography.....156

Vojenská história 1/2007

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo

Vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave
v spolupráci s Ministerstvom obrany SR

Editor a šéfredaktor: doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Výkonná redaktorka: Mgr. Mária Stanová

Grafická úprava: Alena Madajová

Redakčná rada: PhDr. Igor Baka, PhD., PhDr. Michal Barnovský, DrSc.,
PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., PhDr. František Cséfalvay, CSc.,
mjr. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD., PhDr. Viliam Čičaj, CSc.,
PhDr. Vojtech Dangel, CSc. (podpredseda), PhDr. Marián Hronský, DrSc.,
Mgr. Peter Kralčák, plk. Dr. Jaroslav Nižňanský, PhD.,
PhDr. Vladimír Segeš, PhD. (predseda), PhDr. Jan Štaigl, CSc.,
doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Vychádza štyrikrát ročne.

Rozširuje Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Kontaktné emailové adresy: sedovab@mod.gov.sk

stanovam@mod.gov.sk

Tel. kontakt: +421/2/4820 7713, 4820 7703

Fax: +421/2/4820 7719

Schválené do tlače dňa: 2. 4. 2007

Registračné číslo 1713/97

Nepredajné

ISSN 1335-3314

Tlač: OPZ HS MO SR, Kutuzovova 8, Bratislava

Na obálke: Pešiak rakúsko-uhorskej spoločnej armády s plnou poľnou
podľa predpisu z roku 1888